

CULTUURRAAD

VOOR DE

NEDERLANDSE CULTUURGEMEENSCHAP

ZITTING 19714972

Nr. 7

HANDELINGEN

Vergadering van dinsdag 6 juni 1972

INHOUDSOPGAVE

BERICHTEN VAN VERHINDERING

Afwezig met kennisgeving, blz. 168

SAMENSTELLING VAN DE COMMISSIE¹³

I. Wijziging onder de vaste leden, blz. 168

II. Wijzigingen onder de plaatsvervangers, blz. 168

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

Mededeling van de Voorzitter :

werkwijze in begrotingszaken, blz. 168

VRAAG (Rgt. art. 52)

Mondelinge vraag van de heer **Geldolf** tot de heer Minister van Nederlandse Cultuur over de subsidiëring van het organisme „ Jeugdinfo ” en over de eenzijdige publiciteit die door dit organisme voor kranten en tijdschriften van een bepaalde strekking in het tijdschrift „Deze maand in Brussel” wordt gevoerd, blz. 168

VOORSTEL VAN DECREET (heer L. Vanackere) betreffende de gevolgen van ontbinding van de Kamers ten aanzien van de ontwerpen en voorstellen van decreet ingediend bij de Cultuurraad voor de Nederlandse cultuurgemeenschap.

Algemene beraadslaging.

Spreker: de heer **Mathys**, verslaggever, blz. 169

Artikelsgewijze behandeling.

Artikel 1: amendement van de heer Grootjans c.s., blz. 169

Artikel 2: amendement van de heer

L. Vanackere c.s.

Spreker: de heer **L. Vanackere**, blz. 170

VOORSTEL VAN DECREET (heer Lindemans) tot wijziging van de wet van 7 augustus 1931 betreffende het behoud van monumenten en landschappen.

Algemene beraadslaging.

Sprekers: de heren **Coucke**, verslaggever, **Jorissen**, **Vandamme**, **Van In**, **Coucke**, blz. 170

Artikelsgewijze behandeling, blz. 173

VOORSTEL VAN DECREET (heer Raskin) tot instelling van de nationale symbolen van de Nederlandse cultuurgemeenschap.

Algemene beraadslaging.

Sprekers: de heren **Duerinck**, verslaggever, **Van Elewycq**, **Van Geyt**, **Raskin**, **Van Eynde**, blz. 173

Voorstel tot terugzending naar de commissie, blz. 179

Voortzetting van de beraadslaging.

Sprekers: de heren **Coppieters**, **Van Elslande**, Minister van Binnenlandse Zaken, **Van Eynde**, **A. Van Acker**, **Grootjans**, **Coppieters**, **Geldolf**, **Coppieters**, blz. 179

Stemming over de terugzending naar de commissie, blz. 185

VOORSTEL VAN DECREET (heer L. Vanackere) betreffende de gevolgen van een vernieuwing van de Cultuurraad voor de Nederlandse cultuurgemeenschap ten aanzien van de bij de de Cultuurraad aanhangige ontwerpen en voorstellen van decreet.

Naamstemming over het geheel, blz. 186

VOORSTEL VAN DECREET (heer Lindemans) tot wijziging van de wet van 7 augustus 1931 betreffende het behoud van monumenten en landschappen.

Verklaring vóór de stemming: de heer **Van Eynde**, blz. 186

Naamstemming over het geheel, blz. 186

HERVORMING VAN HET STATUUT VAN DE B.R.T.

— VOORTZETTING VAN DE BESPREKING

Sprekers: de heren **Van Mechelen**, Minister van Nederlandse Cultuur, **Geldolf**, **Van Geyt**, blz. 187

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

Mededeling van de Voorzitter, blz. 198

Spreker: de heer **De Croo**, blz. 198

HERVORMING VAN HET STATUUT VAN DE B.R.T.

— VOORTZETTING VAN DE BESPREKING

Sprekers : de heren **Ramaekers**, **Van Mechelen**, Minister van Nederlandse Cultuur, blz. 198

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

Vraag om uitleg (Rgt. art. 49) van de heer

Kuijpers : verdaging, blz. 201

VRAAG (Rgt. art. 49)

Vraag om uitleg van de heer Monard tot de heer Staatssecretaris voor Begroting over de blokkering van de toelagen aan het jeugdwerk voor het werkingsjaar 1970 en de laattijdige uitbetaling van toelagen in het algemeen, blz. 201

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

Mededeling van de Voorzitter, blz. 203

Vragen

Schriftelijke vragen en antwoorden (Rgt. art. 51), blz. 203

**VOORZITTERSCHAP
VAN DE HEER VANDEKERCKHOVE,
VOORZITTER**

De heer **Van Hoorick** en mejuffrouw **Devos**, secretarissen, nemen plaats aan het Bureau.

De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

De vergadering wordt geopend te 14 u. **05**.

BERICHTEN VAN VERHINDERING

Afwezig met kennisgeving :

de heren **Adriaensens**, de **Bruyne**, **Leynen**, **Tanghe** en **Van Hoeylandt**, buitenslands (W.E.U.) ;
de heer **Dua**, buitenslands (Conferentie Verenigde Naties) ;

de heer **Dequeecker**, buitenslands;

de heren **D. Claeys**, **Geerinck**, **Vandenbergh**, **Van Rompaey** en **Wijninckx**, ambtsverplichtingen.

SAMENSTELLING VAN DE COMMISSIES

I. WIJZIGING ONDER DE VASTE LEDEN

De Voorzitter. — Dames en Heren, de **B.S.P.**-fractie stelt de volgende wijziging voor:

- in de Commissie voor onderwijs:
mevrouw **Nauwelaerts-Thues** in de plaats van de heer **Adriaensens**.

**II. WIJZIGINGEN
ONDER DE PLAATSVERVANGERS**

De **B.S.P.**-fractie stelt de volgende wijzigingen voor:

- in de Commissie voor culturele promotie en het cultureel patrimonium :
de heer **Adriaensens** in de plaats van de heer **Smets**.
- in de Commissie voor onderwijs :
de heer **Adriaensens** in de plaats van mevrouw **Nauwelaerts-Thues**.

Is men het daarmee eens?

(*Instemming*)

Aldus is besloten.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De Voorzitter. — Dames en Heren, de begroting van Nederlandse Cultuur zal over enkele dagen aan de Leden van de Raad worden rondgedeeld.

Artikel 47 van het Reglement dat de werkwijze in begrotingszaken regelt, bepaalt onder meer dat, na een algemene bespreking in de Commissie voor de begroting, de begrotingsstukken door de Voorzitter van de Raad naar de verschillende commissies,

voor onderzoek van de artikelen en tabellen, worden doorgezonden.

Deze procedure dreigt echter in de huidige **stand** van zaken onder meer de afhandeling van de begroting van Nederlandse Cultuur **vóór** het reces in het gedrang te brengen.

Namens het Bureau stel ik derhalve aan de Raad voor, dit jaar althans, de culturele begrotingen door de Commissie voor de begroting alleen te laten onderzoeken en verslag erover te laten uitbrengen. Alle Leden van de Raad kunnen trouwens, krachtens ons Reglement, aan de vergaderingen van die commissie deelnemen.

Is de Raad het **daarmede** eens?

(*Instemming*)

Aldus is besloten.

VRAAG (Rgt. art. 52)

**MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER
GELDOLF TOT DE HEER MINISTER VAN
NEDERLANDSE CULTUUR OVER DE SUBSI-
DIËRING VAN HET ORGANISME „JEUGD
INFO” EN OVER DE EENZIJDIGE PUBLICI-
TEIT DIE DOOR DIT ORGANISME VOOR
KRANTEN EN TIJDSCHRIFTEN VAN EEN
BEPAALE STREKKING IN HET
TIJDSCHRIFT „DEZE MAAND IN BRUSSEL”
WORDT GEVOERD.**

De Voorzitter. — Dames en Heren, aan de orde is de vraag van de heer **Geldolf** tot de Minister van Nederlandse Cultuur over de subsidiëring van het organisme „Jeugdinfo” en over de eenzijdige publiciteit die door dit organisme voor kranten en tijdschriften van een bepaalde strekking in het tijdschrift „Deze maand in Brussel” wordt gevoerd. De heer **Geldolf** heeft het woord.

De heer Geldolf (*op het spreekgestoelte*). — Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren,

1. Kan de heer Minister mij mededelen of het organisme **Jeugdinfo**, St.-Michielsstraat 37, Brussel, subsidies van overheidswege ontvangt in een of andere vorm?
2. Vindt de heer Minister het normaal dat een organisme dat zich richt tot allen, op een zeer eenzijdige wijze kranten en tijdschriften ter beschikking stelt zoals men dat regelmatig kan lezen in „Deze maand in Brussel”, tijdschrift dat wordt toegezonden aan alle Vlamingen die in de 19 gemeenten van Brussel wonen en dat door de opname van deze lijst van ter beschikking gestelde publikaties aldus op zijn beurt een zeer eenzijdige publiciteit voert voor deze publikaties. Het is inderdaad zo dat dagbladen als „Volks-gazet” en „Vooruit”, tijdschriften als „Nieuw Vlaams Tijdschrift”, „Opvoeding”, „Golfengte”, „Socialistische Standpunten”, „De Stem der Vrouw” en „**Nu**”, weekbladen als „Voor Allen,”

en „A.B.C.” niet ter beschikking worden gesteld. Publikaties van andere ideologische gerichtheid of van minderheidstendensen nochtans wel.

De Voorzitter. — De Minister heeft het woord.

De heer Van Mechelen (Minister van Nederlandse Cultuur) (*op het spreekgestoelte*). — Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren, ik kan het volgend antwoord geven op de vraag van de heer Geldolf :

1. Het organisme Jeugdinfo, gevestigd in de Sint-Michielsstraat te Brussel, ontvangt van het Ministerie van Nederlandse Cultuur geen rechtstreekse subsidies.

Het is nochtans een commissie afhangende van de agglomeratieraad van de Nederlandstalige Brusselse Jeugd, welke door het Ministerie van Nederlandse Cultuur rechtstreeks gesubsidieerd wordt.

De Voorzitter van deze commissie maakt deel uit van de Raad van Beheer van deze agglomeratieraad. Bij de samenstelling ervan werd ernaar gestreefd te komen tot een volledige pluralistische samenstelling.

2. De commissie Jeugdinfo stelt inderdaad een aantal kranten en tijdschriften ter inzage van de bezoekers. Deze kranten en tijdschriften worden op hun verzoek, op een kosteloze wijze ter beschikking gesteld.

Het overzicht dat in het mei-nummer van „Deze maand in Brussel” gegeven werd, was slechts de weerspiegeling van een tijdelijke situatie.

Ik kan het geachte Lid mededelen dat op dit ogenblik, naast de vermelde kranten en tijdschriften, onder meer ter beschikking van de bezoekers gesteld worden :

- de Volksgazet ;
- de tijdschriften: Links, Rood, A.B.V.V.-Jongerencontact en Nu.

Ik spreek de wens uit dat de commissie Jeugdinfo en het tijdschrift „Deze maand in Brussel” een nieuwe reeks van dagbladen en tijdschriften ter beschikking zullen stellen.

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.

VOORSTEL VAN DECREET (HEER LEO VANACKERE) BETREFFENDE DE GEVOLGEN VAN ONTBINDING VAN DE KAMERS TEN AANZIEN VAN DE ONTWERPEN EN VOORSTELLEN VAN DECREET INGEDIEND BIJ DE CULTUURRAAD VOOR DE NEDERLANDSE CULTUURGEMEENSCHAP.

De Voorzitter. — Aan de orde is het voorstel van decreet van de heer Leo Vanackere betreffende de gevolgen van ontbinding van de Kamers ten aanzien van de ontwerpen en voorstellen van decreet inge-

diend bij de Cultuurraad voor de Nederlandse cultuurgemeenschap.

De algemene bespreking is geopend.

De heer Mathys, verslaggever, heeft het woord.

De heer Mathys, verslaggever (*op het spreekgestoelte*). — Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren, het betreft een voorstel van decreet betreffende de gevolgen van ontbinding van de Kamers ten aanzien van de ontwerpen en voorstellen van decreet ingediend bij de Cultuurraad voor de Nederlandse cultuurgemeenschap.

In feite gaat het om een voorstel van gelijke aard als wat van kracht is in het Nationaal Parlement ten aanzien van het lot van ontwerpen en voorstellen die **vóór** de ontbinding zijn ingediend.

Het voorstel werd in de commissie met algemeenheid van stemmen goedgekeurd.

De Voorzitter. — Dames en Heren, aangezien niemand meer het woord vraagt in de algemene bespreking, gaan wij over tot de artikelsgewijze behandeling.

De door de Commissie goedgekeurde tekst wordt als basis van de bespreking genomen.

Artikel 1.

„In geval van ontbinding van de Cultuurraad voor de Nederlandse cultuurgemeenschap worden de ontwerpen en voorstellen van decreet die bij de Cultuurraad werden ingediend en niet door deze Raad werden goedgekeurd, als niet bestaand beschouwd”.

Bij artikel 1 heeft de heer Grootjans c.s. een amendement ingediend dat luidt als volgt: Op de eerste regel van dit artikel het woord „ontbinding” vervangen door het woord „vernieuwing”.

Vraagt de heer Grootjans het woord?

De heer Grootjans. — Neen, Mijnheer de Voorzitter. Het gaat om een eenvoudige vormwijziging.

De Voorzitter. — Zijn er opmerkingen? (Neen) Dan is het amendement van de heer Grootjans aangenomen en is het aldus gewijzigd artikel 1 eveneens aangenomen.

Artikel 2.

„De Cultuurraad kan, op voorstel van zijn Bureau, één of meer van de in artikel 1 bedoelde ontwerpen en voorstellen van decreet opnieuw aanhangig maken”.

De Voorzitter. — Bij artikel 2 heeft de heer Leo Vanackere c.s. het volgend amendement ingediend : De tekst van dit artikel vervangen door wat volgt : „De Cultuurraad kan, op voorstel van zijn Bureau of van de Regering, één of meer van de in artikel 1

bedoelde voorstellen van decreet opnieuw aanhangig maken.

De Cultuurraad kan, op voorstel van de Regering, één of meer van de in artikel 1 bedoelde ontwerpen van decreet opnieuw aanhangig maken”.

De heer Vanackere heeft het woord.

De heer Leo Vanackere (op het spreekgestoelte). — Mijnheer de Voorzitter, ik wil nog even een woord toevoegen ter informatie. Bij nadere overweging hebben wij het beter geoordeeld het artikel 2 te splitsen om een onderscheid te maken tussen, enerzijds, een beslissing van het Bureau in verband met de voorstellen van decreet en, anderzijds, de mogelijkheid voor de Regering om de kaduukge worden ontwerpen van decreet bij eenvoudig voorstel voor de Cultuurraad opnieuw tot leven te wekken. Dat is de technische betekenis van dit amendement.

De Voorzitter. — Vraagt nog niemand het woord over dit amendement? (Neen) Er is dus geen verdere bespreking over dit amendement? (Neen)

Dan is het amendement aangenomen en het artikel eveneens.

Ingevolge de goedgekeurde tekst van de artikelen zal het opschrift van het decreet luiden als volgt: „Decreet betreffende de gevolgen van een vernieuwing van de Cultuurraad voor de Nederlandse cultuurgemeenschap ten aanzien van de bij de Cultuurraad aanhangige ontwerpen en voorstellen van decreet”.

Wij zullen te 15 uur over het gehele voorstel van decreet stemmen.

VOORSTEL VAN DECREET (HEER LINDEMANS) TOT WIJZIGING VAN DE WET VAN 7 AUGUSTUS 1931 BETREFFENDE HET BEHOUD VAN MONUMENTEN EN LANDSCHAPPEN.

De Voorzitter. — Dames en Heren, aan de orde is de bespreking van het voorstel van decreet van de heer Lindemans tot wijziging van de wet van 7 augustus 1931 betreffende het behoud van monumenten en landschappen.

De algemene bespreking is geopend.

De heer Coucke, verslaggever, heeft het woord.

De heer Coucke, verslaggever (op het spreekgestoelte). — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, Dames en Heren, namens uw Commissie voor culturele promotie en het cultureel patrimonium, heb ik de eer U verslag uit te brengen over de bespreking van het voorstel van decreet, stuk nr. 17, ingediend door de heer Lindemans en houdend wijziging van de wet van 7 augustus 1931 betreffende het behoud van monumenten en landschappen. Het voorstel van decreet strekt ertoe enkele wijzigingen te brengen aan deze wet, teneinde de

procedure te vereenvoudigen, zodat de vele initiatieven tot bescherming van de gebouwen en het natuurpatrimonium volledig en snel kunnen opgevangen worden.

Kortom de wet van 7 augustus 1931 wordt operationeler gemaakt, in afwachting van de formulering van een definitief en totaal nieuw decreet op het behoud van monumenten en landschappen.

Als voornaamste wijzigingen kunnen aangemerkt worden :

Ten eerste, het initiatiefrecht tot het indienen van een voorstel tot rangschikking, dat vroeger alleen behoorde tot de bevoegdheid van de Koninklijke Commissie en het College van Burgemeester en Schepenen, wordt nu uitgebreid tot de Minister van Nederlandse Cultuur, de provincies, de agglomeraties en de federaties.

Ten tweede, het voorstel tot rangschikking wordt bekendgemaakt aan alle betrokkenen — betrokkenen dient te worden verstaan in de ruimste zin van het woord — met name : de eigenaar of de eigenaars, het College van Burgemeester en Schepenen, het Federatiecollege, het Agglomeratiecollege en de Bestendige Deputatie. Deze procedure wordt vereenvoudigd in deze zin dat alle aanmerkingen voortaan rechtstreeks aan de Minister worden medegedeeld en niet meer aan de Bestendige Deputatie, die overigens geen advies meer hoeft te verstrekken.

Ten derde, de koninklijke besluiten tot rangschikking dienen niet meer voorgelegd aan de Ministeraad.

Ten vierde, de indiener van het voorstel van decreet had de mogelijkheid tot onteigening eveneens toevertrouwd aan de provincie, de agglomeraties en federaties. Deze wijziging voorgesteld in het vroeger artikel 2, werd door uw Commissie op voorstel van de Minister niet weerhouden terwille van de mogelijke betwistingen over de toepassingskracht van een decreet inzake onteigeningen.

Eventueel kan deze aangelegenheid later geregeld worden in het kader van een definitief decreet.

Ten vijfde, de termijn, waarbinnen een voorstel tot rangschikking in onderzoek is, wordt gebracht van 6 op 9 maanden. Binnen die termijn zijn de uitwerkingen van de rangschikking reeds voorlopig van toepassing.

Tijdens de bespreking kwam meermaals tot uiting dat er mogelijke tegenstellingen en betwistingen kunnen ontstaan tussen: enerzijds, een koninklijk besluit houdende goedkeuring van algemene en bijzondere plannen van aanleg en projecten van ruilverkaveling en, anderzijds, een koninklijk besluit tot rangschikking van een monument of een landschap.

Teneinde deze tegenstellingen te voorkomen, werd op voorstel van de Minister een amendement ingediend, dat in de tekst van artikel 1 werd ingebouwd en waarbij aan de Ministers die respectievelijk de Ruimtelijke Ordening en Stedebouw en de Landbouw onder hun bevoegdheid hebben, ieder voorstel

tot rangschikking wordt medegedeeld. Deze Ministers kunnen op die manier binnen de voorziene, beperkte termijn hun aanmerkingen aan de Minister van Nederlandse Cultuur overmaken.

Verder werden nog enige opmerkingen en bedenkingen van algemene orde gemaakt, waarvoor ik ter zake naar mijn verslag verwijs.

Uiteindelijk werden de artikelen eenparig goedgekeurd en werd het gehele voorstel met dezelfde eenparigheid door uw Commissie aangenomen.

Tot besluit moge ik u dan ook verzoeken aan dit voorstel van decreet uw goedkeuring te willen hechten. (*Handgeklap bij de leden van de Christelijke Volkspartij*)

De Voorzitter. — De heer **Jorissen** heeft het woord.

De heer Jorissen (*op het spreekgestoelte*). — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, geachte Collega's, wij zullen dit voorstel van decreet goedkeuren alhoewel wij liever een volledig nieuw decreet goedgekeurd zouden hebben gezien. Wij hopen dan ook dat zulk decreet er zo vlug mogelijk zal komen.

Wij willen van deze gelegenheid gebruik maken om even te beklemtonen dat in dit land voor het behoud en de restauratie van burgerlijke gebouwen evenals van historische dorps- en stadskernen te weinig wordt gedaan. Om te beginnen zijn er al te weinig gebouwen geklasseerd. Velen zullen verrast opkijken, maar het is een feit, dat van het unicum van de burgerlijke architectuur dat de Grote Markt te Brussel is, er slechts twee gebouwen werden gerangschikt, het Stadhuis en het Broodhuis.

Hetzelfde geldt trouwens voor de Grote Markt te Mechelen, waar slechts twee geklasseerde gebouwen zijn.

Gent telt 64 geklasseerde gebouwen, **Antwerpen** 53, Mechelen 43, Brugge 35, Leuven 32 en Brussel 27. Dat maakt samen 234 voor de vijf grootste Vlaamse steden plus Brussel.

Zo we vergelijken met Nederland, dan zien we het verschil: Maastricht alleen telt een 1 200 gerangschikte gebouwen of vijfmaal meer dan onze zes grootste steden samen.

Amsterdam heeft 7 000 geklasseerde monumenten. Voor Nederland maakt dat een totaal van 40 000 en er zullen er waarschijnlijk nog ongeveer 20 000 bijkomen.

In 1969 besteedden Monumentenraad en Rijksdienst voor Monumentenzorg 34 miljoen gulden of $\pm$ 460 miljoen frank aan restauratie, in 1970 werd dit 40 miljoen gulden of circa 540 miljoen frank.

Waar tot voor kort nog 90% van de beschikbare bedragen in Nederland gingen naar de restauratie van kerken, kloosters en kastelen of naar grote monumenten, daar gingen de jongste jaren steeds grotere bedragen naar particuliere gebouwen en naar historische stadskernen of dorpskernen.

Zo werden te Amsterdam de jongste jaren 1 000 huizen gerestaureerd tegen een tempo van 100 per jaar.

De totale inspanning in Nederland voor restauraties van Rijk, steden en gemeenten naast het **privé**-initiatief, bedroeg in het jaar 1970 ongeveer 100 miljoen gulden.

Bij de desbetreffende Rijksdienst in Nederland werken 140 man, in de gemeentelijke dienst te Amsterdam 40 man.

Men heeft inderdaad ook de steden en de gemeenten ingeschakeld voor het behoud en het onderhoud van historische panden.

En daarnaast de privé-initiatieven. Zo de groepen Hendrik de Keyser en de Amsterdamse Maatschappij voor Stedeherstel, zo de Stichting Diogenes.

Het zijn niet-commerciële instellingen die de gebouwen opkopen, restaureren en verhuren en die zelfs winst maken. Voor niet-commerciële instellingen is tot 7 % winst toegestaan.

Niet alles is in Nederland beter dan in Vlaanderen. De monumentenzorg is dat echter wel.

We hopen met dit voorstel van decreet de weg op te gaan naar meer belangstelling voor ons cultureel patrimonium en we rekenen er vooral op dat de Minister van Nederlandse Cultuur zich door het goede Nederlandse voorbeeld ter zake zal laten inspireren.

Wij hebben daarnaast een vraagje te stellen aan de verslaggever. Voor het ogenblik zijn er 300 tot 400 dossiers behandeld door de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, en gunstig geadviseerd.

Wij hopen toch dat dit decreet niet tot gevolg zal hebben dat deze Commissie het werk zal moeten overdoen, want zij bestaat uit vrijwilligers en het werk overdoen zou betekenen dat ten minste zes maanden verloren zouden gaan.

Graag had ik op deze vraag een antwoord. (*Applaus op de banken van de Volksunie*).

De Voorzitter. — De heer Vandamme heeft het woord.

De heer Vandamme (*op het spreekgestoelte*). —

Mijnheer de Voorzitter, geachte Collega's, U zult het mij niet kwalijk nemen dat ik als Bruggeling, met bijzondere aandacht het voorstel tot wijziging van de wet van 7 augustus 1931 betreffende het behoud van monumenten en landschappen heb gelezen.

Met genoegen heb ik, met velen, vastgesteld dat een versnelling en versoepeling in de procedure wordt nagestreefd.

Al wie in een historische stad woont, juicht deze verbeteringen toe. Vurig hoopt hij dat de trage, slepende afwerking der dossiers nu een einde zal nemen, onder andere dat de twee Brugse aanvragen tot klassering, in 1968 en in 1969 gedaan, nu snel zullen worden afgewerkt, temeer daar de dossiers in handen van alle bevoegde instanties zijn gekomen en gunstig werden geadviseerd.

Gaarne wil ik nog enkele punten ter overweging voorleggen.

Voor de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen is in ons huidig ruimtebeleid een belangrijke taak weggelegd. Zij is niet dat clubje liefhebbers van oude gevels, of romantische bewonderaars van mooie landschappen, waaraan wij achteloos kunnen voorbijgaan. Zij is, integendeel een heel belangrijke factor in de veelbesproken uitbouw van een beter leefmilieu.

Waar andere instanties zich om de helderheid van lucht en water bekommeren of paal en perk willen stellen aan het lawaai, biedt de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen zich aan als de behoedster van ons „leefbeeld”.

Het is bovendien niet onbelangrijk oude gevels te bewaren in een gezuiverd leefmilieu. Een beschaving moet steeds in haar verleden blijven wortelen, hoezeer ze ook aan haar toekomst denkt. En welke binding met het **verleden** is sterker dan de atmosfeer van een historisch monument? Of je nu bent in een oude kerk, een stoer kasteel of een stemmig straatje; steeds weer komt het verleden rechtstreeks op je af: je hoort of ziet hoe het was, je beleeft wat het is, hoe schoon het is, ja zelfs hoe somber of gezellig....

Evenmin is de zorg voor een typisch landschap zonder zin. Stel nog dat ons leefmilieu kraakhelder was. Hoe saai, hoe eentonig zou het zijn als nergens nog een uniek hoekje was. Als de Damse vaart niet meer zijn scheve bomen, als Kalmthout niet meer zijn heide, Antwerpen niet meer zijn Peerdsbos en De Panne niet meer zijn duinen had.

Laat de Commissie een inspanning doen om sneller en beter te werken, maar vooral om doeltreffender en meer te klasseren.

Beter, dank zij aangepaste structuurplannen en bijzondere plannen van aanleg in steden en dorpen, rijk aan monumenten.

Beter, dank zij bijzondere aandacht voor de landschappen die zo vaak worden bedreigd.

Meer, door het indelen van de geklasseerde monumenten in categorieën wat de betoelaging betreft. En dan bij voorkeur volgens het beginsel van een redelijke toelage voor velen, liever dan een rijkelijke toelage voor weinigen. Mits een snellere en soepele procedure zouden heel wat eigenaars immers tevreden zijn met een toelage van 50% in plaats van 90%. Als deze 50% het deficit in vergelijking met een normaal bouwwerk maar dekken. Men zou op deze wijze meer monumenten kunnen restaureren dan nu het geval is. En dat zou de Minister allicht gunstiger stemmen, als hem om kredieten wordt gevraagd. **Zo** zal de Commissie niet enkel gebouwen en landschappen verfraaien maar zelfs meewerken aan een „schonere” mentaliteit.

Een mentaliteit waar zelfs een industriegebied tot „landschap” wordt gemaakt, waar het geen utopie meer is te denken aan harmonieus aangelegde niverheidszones. Deze zullen niet alleen door groen en bomen aantrekkelijker worden gemaakt, doch goed gepland en esthetisch verzorgd zullen mooie

bedrijfsgebouwen — al dan niet met groen omzoomd — een landschap aantrekkelijker maken. (*Applaus bij de leden van de meerderheid*)

De Voorzitter. — De heer Van In heeft het woord.

De heer Van In (op het spreekgestoelte). — Mijnheer de Voorzitter, geachte Collega's, zoals U ziet volgen de Bruggelingen elkaar op deze tribune op, maar ik ben zo vrij bij dit punt van de agenda op een bepaald alternatief te wijzen.

Inderdaad, Mijnheer de Voorzitter, geachte Collega's, de Commissie voor Monumenten en Landschappen is niet alleen een adviesgevende Commissie en een initiatiefnemende Commissie, maar op het stuk van wat wij hier vandaag bespreken is zij ook een adviesverlenende Commissie wanneer ze om bepaalde belangstellingen wordt gevraagd. In dit verband, Mijnheer de Minister, is het ons opgevallen dat terwijl wij wachtten op een globaal voorstel van nieuwe tekst, de Commissie reeds, hoewel ze sinds enige tijd gesplitst werd, in diskrediet werd gebracht door een Minister in functie. Inderdaad, men **zal** zich herinneren dat naar aanleiding van een bepaalde discussie van de huidige Vlaamse leden van de Commissie werd gezegd dat zij het waren die meenden het warm water te hebben uitgevonden en dat zij het waren van wie mocht worden verondersteld „dat met hun aanstelling de wereld was begonnen”. Ik laat deze woorden voor wat ze waard zijn, maar, Mijnheer de Voorzitter, — en ik ben zo vrij mij tot U te richten — aansluitend bij deze uitspraak heb ik in de loop van de maand april laatstleden tot U het verzoek gericht om hier de Minister van Cultuur te interpellieren nopens deze aangelegenheid, nopens het gezag van zijn Commissie en de waarde die hij aan de adviezen van die Commissie hecht. Het spijt mij vandaag nog eens te moeten vaststellen dat men dit verzoek in de wind heeft geslagen.

Hoe dan ook, Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, geachte Collega's, ik meen als wij vandaag nog een nieuwe impuls toevoegen aan de mogelijkheden die de Commissie heeft, dat wij dan ook niet mogen dulden dat de waarde en het gezag van deze Commissie in diskrediet worden gebracht. (*Applaus op de banken van de Volksunie*)

De Voorzitter. — De verslaggever heeft het woord.

De heer Coucke, verslaggever (*op het spreekgestoelte*). — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, Dames en Heren, aansluitend op de vraag die de heer **Jorissen** daarstraks heeft gesteld, kan ik het volgende antwoorden. Ik meen dat de versnelde procedure die nu wordt ingeluid met dit decreet, de afhandeling van de hangende dossiers niet zal afremmen. Integendeel. Ik geloof dat de procedure die door dit nieuwe decreet in voege **zal** treden een vluggere afhandeling van de dossiers **zal** mogelijk maken.

De heer **Jorissen** heeft gesproken van een driehonderd- à vierhonderdtal dossiers die hangende zijn. Ik kan natuurlijk niet voor ieder dossier uitmaken hoever de procedure is gevorderd. Ik stel echter wel vast dat in het voorstel van decreet niets voorkomt die de wijze van onderzoek bepaalt, maar wel zaken in verband met de procedure, de betekeningen, het initiatiefrecht en dat heeft mijns inziens zeer weinig te maken met de manier waarop een voorstel betreffende landschappen en monumenten wordt onderzocht. Trouwens ik meen te weten dat een dertig- à vijfendertigtal rangschikkingen ter koninklijke goedkeuring voorliggen. Ik vertrouw erop dat dit antwoord U voldoening kan geven.

De Voorzitter. — Vraagt niemand meer het woord? (*Neen*) Dan verklaar ik de algemene bespreking voor gesloten en gaan wij over tot de bespreking van de artikelen.

De door de Commissie goedgekeurde tekst wordt als basis van de bespreking genomen.

Artikel 1.

Artikel 1 van de wet van 7 augustus 1931 op het behoud van monumenten en landschappen wordt vervangen door wat volgt:

„Op initiatief van de Minister tot wiens bevoegdheid de Nederlandse Cultuur behoort, hierna genoemd de Minister, of op voorstel hetzij van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, hetzij van het college van burgemeester en schepenen van de gemeenten waar ze gelegen zijn, hetzij van het federatie- of agglomeratiecollege, hetzij van het provinciebestuur, worden de monumenten en gebouwen waarvan het behoud in historisch artistiek of wetenschappelijk opzicht van nationaal belang is, geheel of gedeeltelijk gerangschikt bij koninklijk besluit en onder bescherming van de Staat gesteld.

Nadat de Minister beslist heeft hetzij een gunstig gevolg te verlenen aan een voorstel tot rangschikking, hetzij op eigen initiatief de procedure voor de rangschikking in te zetten, wordt dit betekend aan de eigenaars, aan het college van burgemeester en schepenen, aan het federatie- of agglomeratiecollege en aan de Bestendige Deputatie.

Dit voorstel wordt medegedeeld aan de Ministers tot wier bevoegdheid respectievelijk de Ruimtelijke Ordening en Stedebouw en de Landbouw behoren. Deze Ministers en al de betrokkenen kunnen bij de Minister tot wiens bevoegdheid de Nederlandse Cultuur behoort, hun aanmerkingen indienen binnen een termijn van twee maanden, te rekenen vanaf de betekening of mededeling.

Het voorstel wordt vervolgens door de Minister aan de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen voor met redenen omkleed advies overgemaakt.

Het koninklijk besluit waarbij tot de rangschikking wordt overgegaan, mag eerst drie maanden na de

betekening van het voorstel tot rangschikking aan de eigenaars en aan de andere hierboven vermelde betrokkenen, getroffen worden.

Het besluit wordt hun betekend en wordt overgeschreven op het kantoor van de hypotheekbewaarder.”

— *Aangenomen.*

Artikel 2.

Artikel 12 van dezelfde wet wordt vervangen als volgt:

„Te beginnen met de dag waarop de Minister ter kennis van de belanghebbenden brengt dat een voorstel tot rangschikking onderzocht wordt, zijn al de uitwerkselen van de rangschikking voorlopig van toepassing op de bedoelde onroerende goederen gedurende een tijdvak van negen maanden, ingaande op de dag van deze betekening waarbij de beperkingen worden bepaald.”

— *Aangenomen.*

Artikel 3.

De vorenstaande artikelen hebben betrekking op monumenten en landschappen welke gelegen zijn in gemeenten van het Nederlands taalgebied.

— *Aangenomen.*

Wij zullen te 15 uur over het gehele voorstel van decreet stemmen.

VOORSTEL VAN DECREET (HEER RASKIN) TOT INSTELLING VAN DE NATIONALE SYMBOLEN VAN DE NEDERLANDSE CULTUURGEMEENSCHAP.

De Voorzitter. — Aan de orde is het voorstel van decreet van de heer Raskin tot instelling van de nationale symbolen van de Nederlandse cultuurgemeenschap.

De algemene bespreking is geopend.

De heer Duerinck, verslaggever, heeft het woord.

De heer Duerinck, verslaggever (*op het spreekgestoelte*). — Mijnheer de Voorzitter, Dames, Heren, het voorstel van decreet beoogt aan de Vlaamse volksgemeenschap haar eigen symbolen te geven. Het voorstel vertrekt van de vaststelling dat iedere politieke entiteit die over een zekere vorm van autonomie beschikt haar eigen symbolen heeft (Staat, provincies, gemeenten).

Daar aan de Vlaamse en de Waalse volksgemeenschappen door de jongste Grondwetsherziening, evenals door de uitvoeringswetten van 3 juli en 21 juli 1971 een zekere mate van autonomie wordt gegeven, is de indiener van het voorstel van oordeel dat het ogenblik gekomen is om aan de Vlaamse volksgemeenschap door middel van decreet haar symbolen te verlenen.

De voorgestelde symbolen zijn niet nieuw. Ze zijn in feite reeds sedert lang door de Vlaamse volksgemeenschap gebruikt en aanvaard. De leden van de Commissie staan positief tegenover het voorstel. Het is des te gemakkelijker aanvaardbaar daar het slechts wil officialiseren wat in feite bestaat.

Artikel één zegt dat de Nederlandse cultuurgemeenschap een eigen vlag, een eigen volkslied en een eigen feestdag heeft. De artikelen twee tot vier preciseren wat de vlag, het volkslied en de feestdag zullen zijn.

Bij deze gelegenheid wil ik eraan herinneren hoe de symbolen van de Belgische Staat tot stand kwamen. De nationale vlag van België werd vastgesteld bij besluit van het Voorlopig Bewind van 23 januari 1831, dat werd overgenomen in artikel 125 van de Grondwet. De nationale feestdag van België werd bepaald bij decreet van het Nationaal Congres van 19 juli 1831, en nadien in de wetten van 28 augustus 1880 en 27 mei 1890. Nopens het vaderlands lied van België schijnt geen wettelijke of reglementaire bepaling te bestaan.

Artikel twee van het voorstel bevat nopens de vlag volgende bepaling: „De vlag van de Nederlandse cultuurgemeenschap vertoont een klauwende zwarte leeuw op gele achtergrond”.

Een Commissielid was van mening dat er betwisting bestaat nopens de juiste heraldische beschrijving van de vlag. De vlag van het graafschap Vlaanderen is een „klauwende zwarte leeuw op gouden veld, rood getongd en geklauwd.”

Het lid stelde de vraag of niet deze vlag het symbool zou moeten zijn van de Vlaamse volksgemeenschap. Deze keuze zou volgens hem heraldisch beter verantwoord zijn.

Andere Commissieleden lieten opmerken dat het er niet om gaat de vlag te nemen die heraldisch het best verantwoord is maar dat deze vlag moet worden aangenomen, die in feite door de Vlaamse volksgemeenschap wordt gebruikt. Deze Commissieleden lieten opmerken dat bijvoorbeeld de Belgische vlag historisch minder verantwoord is dan de in het voorstel beschreven vlag.

De heer Vanackere stelde voor de woorden „op gele achtergrond” te vervangen door de rijkere beschrijving „op gouden veld”.

De Commissie ging met die wijziging akkoord. Het aldus gewijzigde artikel werd met eenparigheid van stemmen aangenomen.

Dr. Walrop, werkleider aan het Rijksarchief van Kortrijk, heeft in het tijdschrift „Vlaamse Stam”, maandblad van de Vlaamse Vereniging voor Familiekunde, een ontwerp van zegel voor de Raad van de Nederlandse cultuurgemeenschap gepubliceerd, alsmede een ontwerp van vlag. Dr. Walrop opteerde voor de Vlaamse vlag „in goud, een zwarte leeuw, getongd en genageld van rood”.

Dr. Walrop stelde ook voor de Vlaamse leeuw tussen vijf zwarte sterren te plaatsen (iedere ster een provincie aanduidend) om aan te tonen dat de Cultuur-

raad niet alleen bevoegd is in het oude Vlaanderen, maar ook in de andere Nederlandstalige provincies. Andere specialisten in heraldiek en familiekunde zijn niet akkoord met dit voorstel. Het voorstel van Dr. Walrop stuit overigens op de moeilijkheid dat er niet vijf maar eigenlijk vier en een halve Nederlandstalige provincies bestaan en breuken schijnen in de taal van de heraldiek moeilijk vertaalbaar te zijn.

Uw Commissie heeft gemeend zich aan deze beschouwingen niet te moeten storen. Zij meent dat het aangewezen is als officiële vlag te aanvaarden deze vlag die thans feitelijk — en dit toch reeds sedert geruime tijd — als Vlaamse vlag wordt gebruikt.

Artikel 5 van het voorstel bepaalt dat de Koning de maatregelen treft die nodig zijn opdat de symbolen hun functie op een effectieve wijze kunnen vervullen. Leden van de Commissie vroegen wat deze tekst eigenlijk betekent. Volgens de toelichting van de auteur heeft de tekst tot doel aan de uitvoerende macht de opdracht te geven om op administratief gebied de uitvoeringsmaatregelen te treffen voor het gebruik van de symbolen, bijvoorbeeld bepalen hoe en waar en op welke wijze de voorgestelde symbolen zullen worden gebruikt of gevaloriseerd.

Ieder van de artikelen en het geheel van het voorstel werd door uw Commissie eenparig goedgekeurd.

De Voorzitter. — De heer Van Elewyck heeft het woord.

De heer Van Elewyck (op het spreekgestoelte). — Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren, met dit voorstel zijn wij volop in een bevoegdheidsconflict verzeild geraakt.

Artikel 59 bis van de Grondwet somt de materies op waarvoor de Cultuurraden bevoegd zijn. Deze bevoegdheden worden, wat de culturele aangelegenheden betreft, gepreciseerd in artikel 2 van de wet van 21 juli 1971, die de bevoegdheden en de werking van de Cultuurraden regelt.

Noch in het nieuwe artikel van de Grondwet, noch in de wet op de Cultuurraden heb ik iets gevonden waarin de feestdag en de zwarte leeuw van de heer Raskin kunnen worden ondergebracht. Ik heb echter wel, in de memorie van toelichting tot het ontwerp dat later het handvest voor deze vergadering zou worden, gelezen: „de Cultuurraden bezitten geen andere bevoegdheid dan die welke de Grondwet hun uitdrukkelijk toekent en deze bevoegdheid is *ratione loei* beperkt”.

Ik doe hiermede een beroep op artikel 10 van de wet van 3 juli 1971. Dit artikel zegt in paragraaf 2: „De Ministers en de Voorzitters van de Cultuurraden kunnen betreffende elk voorstel van decreet en elk amendement op een ontwerp of voorstel van decreet, het gemotiveerd advies van de afdeling Wetgeving van de Raad van State vragen”.

Mijnheer de Voorzitter, de Grondwet en de wet

betreffende de bevoegdheid van de Cultuurraden zijn duidelijk. Ik vraag U, zoals het in uw macht ligt, ze te willen toepassen.

Ik wil hier onderstrepen dat de socialisten akkoord zijn dat er symbolen voor de Nederlandse cultuurgemeenschap bestaan.

De heer Jorissen. — Dat is maar goed!

De heer Van Elewyck. — De vraag is of de vlag van de Nederlandse cultuurgemeenschap „een klauwende zwarte leeuw op gele achtergrond” moet of kan zijn. (*Gelach op de banken van de Volksunie*) „Zwart” is een zeer onnatuurlijke kleur voor een overigens edel roofdier. (*Gelach*) Wij weten allen welke partij deze vlag in feite moet dekken. Maar wij beseffen ook hoeveel verschillende soorten leeuwenvlaggen met dit voorstel brutaal geminoriëerd, ja, verstoten worden.

De heer Van Eynde. — Zou het nog mogelijk zijn een stelling te verdedigen die niet overeenstemt met die van de Volksunie, ja of neen?

De heer Van Elewyck. — Uw applaus, heren, wijst erop dat volgens U het inderdaad alleen mogelijk is uw eigen voorstellen hier te behandelen zonder te worden onderbroken. Dit ligt tevens in uw mentaliteit.

De heer Rietstap in zijn „Handboek der Wapenkunde” toont twintig verschillende wapenfiguren van de leeuw. Het leeuwenschild komt trouwens voor in de wapens van dertien van de zeventien Nederlandse provincies en in die van vele gemeenten in heel West-Europa.

Wat doen wij met het oude wapen van Vlaanderen, zoals het is afgebeeld in het Wapenboek van de hertog Gelre, dat in de Koninklijke Bibliotheek te Brussel wordt bewaard? Volgens dit boek is het oude wapen van Vlaanderen „Gegeerd van goud en lazuur met een hartschild van keel”.

Ook de feodale leeuwen van Brabant zijn versierd met „keel” dus rood voor de klauwen en de tong.

Men mag zich afvragen waarom in het voorstel een onderscheid wordt gemaakt tussen het wapen van de provincie Oost-Vlaanderen en dat van de Nederlandse cultuurgemeenschap. Voor het wapen van de Belgische Staat nam men destijds het wapen van de provincie Brabant, hetzelfde als dat van het oude Hertogdom, met dezelfde naam. Oost-Vlaanderen nam het symbool over van de Graven van Vlaanderen, namelijk „in een gouden veld, een zwarte leeuw getongd en geklauwd met rood”; dit rood — moet het ons verbazen? — heeft de heer Raskin willen wegtoveren.

De heer Coppieters. — De Commissie !

De heer Van Elewyck. — Het is duidelijk, Collega's, ook in Vlaanderen is de ene leeuw de andere niet.

Wat de feestdag betreft — in vieren zijn wij sterk — (*Onderbreking van de heer Van Eynde*) is de tekst van dit artikel onduidelijk.

Bedoelt de heer **Raskin** dat men om de wapenfeiten van 11 juli 1302 te vieren, vrijaf moet krijgen of moet nemen? Als het om krijgen gaat, zal een hele reeks nationale wetten moeten worden aangepast. Ik voorspel iedereen veel plezier, wanneer zal moeten worden bepaald voor wie die bijkomende feestdag geldt; ofwel voor hen die in het Nederlandstalig landsgedeelte werken ofwel voor hen die er wonen. Wat doen wij in de tweetalige gebieden? Mijnheer de Voorzitter, naar mijn oordeel en naar dat van de socialistische fractie stelt er zich hier dus een duidelijk bevoegdheidsprobleem.

Wij vragen U het voorstel van decreet naar de Raad van State te verzenden. U heeft daartoe de macht. Wij geloven dat het onontbeerlijk is hier het advies van de Raad van State in te winnen. Om alle misverstand te voorkomen: wij zijn akkoord met een vlag als symbool, maar dan de vlag met de leeuw van het oude Graafschap Vlaanderen en niet de vlag die door één enkele partij wordt gemonopoliseerd. (*Applaus op de socialistische banken*)

De Voorzitter. — De heer Van Geyt heeft het woord.

De heer Van Geyt (op het spreekgestoelte) — Mijnheer de Voorzitter, geachte Vergadering, onder voorbehoud van het bevoegdheidsprobleem gesteld door mijn voorganger, wil ik even de draagwijdte toelichten van het amendement dat ik heb ingediend bij het voorstel van decreet dat ons wordt voorgelegd.

Inderdaad, ik acht het normaal dat Vlaanderen zijn eigen symbolen wil verwerven op een officiële manier, ik acht het ook begrijpelijk dat, in afwachting van de oprichting van gewestelijke Raden, zoals voorzien door artikel 107 **quater** van de Grondwet, de Nederlandse Cultuurraad zich op dat gebied althans voorlopig in de plaats stelt van de Gewestelijke Raad voor Vlaanderen.

Maar, bij het lezen van het voorstel van decreet, waarvan ik moet toegeven dat het mij verbaasd heeft dat het zo vlug is behandeld geworden door de Commissie, want het heeft toch een tamelijk verreikende draagwijdte... (*Onderbreking van de heer Jorissen*)... bij het lezen van het voorstel van decreet, zoals het gekomen is uit de werkzaamheden van de Commissie, heb ik wel vastgesteld dat, naargelang men de artikelen beschouwt, met of zonder de titel, het decreet twee **heelwat** uiteenlopende betekenissen krijgt.

Wanneer men spreekt van nationale symbolen dan gaat dit heel wat verder dan hetgeen is voorzien in de verschillende artikelen van het voorstel. En ik meen dat het wellicht de bedoeling is van vele leden van de Raad, en zeker en vast de grondwettelijke bevoegdheid van de Cultuurraad te buiten gaat, om te besluiten in het toekennen aan de Nederlandse cultuurgemeenschap van nationale symbolen.

Vandaar mijn amendement dat er toe strekt om alleszins dit woord „nationaal” uit de titel te schrappen.

De Voorzitter. — De heer Raskin heeft het woord.

De **heer Raskin** (*op het spreekgestoelte*). — Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren, de bedoeling van mijn tussenkomst is te repliceren op het voorstel dat erin bestaat dit voorstel van decreet naar de Raad van State te verzenden.

Voorafgaandelijk wil ik er mijn verwondering over uitdrukken dat een lid van de fractie waarvan de vertegenwoordigers in de Commissie dit decreet hebben mee goedgekeurd, nu aandringt op de verzending, namens die fractie.

De **heer Van Eynde**. — Dit is het recht van elk lid.

De **heer Raskin**. — En ik heb het recht mijn verwondering over het aangehaalde feit uit te drukken. Ik wil het nu even hebben over hetgeen door de heer Van Elewyck werd gezegd, wat betreft de opgeworpen onbevoegdheid. Mijns inziens is het duidelijk dat dit decreet wél tot de bevoegdheid van de Cultuurraad behoort.

Wanneer wij de wet van 21 juli 1971 herlezen en meer bepaald artikel 2, paragraaf 4, stellen wij vast dat daar gesproken wordt over cultureel patrimonium.

Het is mijns inziens zo dat het cultureel patrimonium een inhoud dekt die zowel materieel als geestelijk kan zijn, zo onder meer een leeuw, een vlag en andere symbolen van de Nederlandstalige gemeenschap. Wanneer wij de voorbereidende werken van de wet van 21 juli 1971 bekijken, stellen wij vast dat bij de interpretatie van de verschillende punten die zijn aangegeven in deze wet, gezegd wordt dat dit algemene begrippen zijn; waardoor bedoeld wordt dat verder de mogelijkheid wordt geschapen voor de Cultuurraad zelf rekening te houden met de omstandigheden voor het bepalen wat van cultureel belang is.

Ik ben zo vrij te citeren uit de memorie van toelichting bij die wet: „Artikel 2 strekt tot uitvoering van artikel 59 bis, paragraaf 2, tweede lid, van de Grondwet volgens welk de wet de culturele aangelegenheden vaststelt.

„De Regering diende tussen twee formules een keuze te doen : een gedetailleerde opsomming van de culturele aangelegenheden of de opgave van algemene rubrieken. De gedetailleerde opsomming zou het nadeel hebben als uitputtend beschouwd te kunnen worden. Hierdoor zou, in de mate dat de lijst onvolledig blijkt te zijn, een aanvullende wet moeten verschijnen.

„De tweede formule die noodzakelijkerwijze een zekere interpretatie veronderstelt, vertoont meer soepelheid. De tussenkomst van de wetgever zal niet nodig zijn om de bevoegdheid van de Cultuurraden

bestendig aan de nieuwe vormen van het culturele leven aan te passen.

„De Regering heeft aan de tweede formule haar voorkeur gegeven. De aanduiding in de hiernavolgende toelichting bij elk van de in artikel 2 vermelde culturele aangelegenheden zijn dan ook louter exemplatief”. (*Onderbreking van de heer Van Elewyck*)

De **heer Raskin**. — Ik heb het U duidelijk gezegd dat de verschillende aangelegenheden vermeld onder artikel 2 zuiver exemplatief zijn.

De **heer Van Elewyck**. — Maar u zegt: „cultureel patrimonium”, en onder punt 4 in deze memorie van toelichting werd de term „cultureel patrimonium” duidelijk omschreven.

De **heer Raskin**. — Exemplatief. Dat is toch duidelijk.

De **heer Van Elewyck**. — Trouwens in diezelfde memorie van toelichting staat op een vorige bladzijde „de Cultuurraden bezitten geen andere bevoegdheid dan die welke de Grondwet hun uitdrukkelijk toekent”, en deze bevoegdheid is *ratione loci* beperkt tot hetgeen staat in de algemene inleiding.

De **heer Raskin**. — Het doet allemaal niets af aan het feit dat hier staat: „de aanduiding in de hiernavolgende toelichting bij elk van de in artikel 2 vermelde culturele aangelegenheden zijn dan ook louter exemplatief”. Trouwens, uit andere voorbereidende werken blijkt hetzelfde.

Ik citeer nu een uitspraak van Minister Tindemans, bij bespreking van diezelfde wet op 7 juli 1971 in de Senaat. „Indien wij in dit ontwerp hadden getracht exhaustief op te sommen wat de culturele materies wel en niet zijn zou het een zeer beperkende tekst zijn geworden. Van ieder vergeten materie zou men nadien kunnen zeggen dat ze niet onder de culturele autonomie valt. Het is trouwens onmogelijk op dat stuk volledig te zijn. Men moet altijd terugkomen tot de geest en de bedoeling van de wetgever”.

In het verslag van de Kamercommissie die zich met deze wet heeft beziggehouden, lees ik het volgende: „Hoofdstuk 2 bevat de opsomming van wat de Grondwet culturele aangelegenheden noemt. Het bevat 10 algemene rubrieken.

„Toen wij deze tekst voorbereidden hadden wij de bedoeling een meer gedetailleerde omschrijving bij elke rubriek te geven. Wij constateerden echter dat in deze handelwijze een ernstig bezwaar schuilt namelijk, het zou de indruk kunnen wekken dat een tamelijk gedetailleerde omschrijving op een beperkende wijze zou kunnen worden geïnterpreteerd. Zulks moet worden voorkomen omdat het culturele leven moeilijk kan worden gedefinieerd. Elk aspect van het culturele leven dat niet uitdrukkelijk zou vermeld staan in de wet zou aanleiding kunnen

geven tot de gevolgtrekking dat het aan de bevoegdheid van de Cultuurraad ontsnapt.

„Ten einde dit te voorkomen hebben we uiteindelijk de voorkeur gegeven aan de opsomming van 10 algemene rubrieken”. Deze interpretatie, die mijns inziens geen betwisting mogelijk maakt en die overigens op dezelfde wijze is weergegeven in het werk dat de Minister van Communautaire Betrekkingen, de heer Tindemans, aan de culturele autonomie heeft gewijd, bevestigt mijns inziens zeer duidelijk dat het voorgestelde decreet wel tot de bevoegdheid van de Cultuurraad behoort.

Wat betreft de tweede opmerking, meer bepaald dat op basis van het artikel waarbij een officiële of een nationale feestdag wordt ingesteld, er bepaalde consequenties zouden tot stand komen die buiten de bevoegdheid vallen van de Cultuurraad, zou ik er willen op wijzen dat in mijn voorstel nergens sprake is van het geven of het nemen van een verlofdag.

Ik heb mij overigens de moeite getroost om na te gaan hoe de wettelijke beschikkingen er uit zien in verband met de Belgische nationale feestdag.

Wanneer ik kijk naar het decreet van 19 juli 1831 dan zie ik daar staan: „l'anniversaire des **jours** de septembre sera consacré chaque **année** par des fêtes nationales”.

In een voetnota komt een verklaring voor van Rogier die zegt dat het aan de uitvoerende macht hoort om aan deze feestdagen meer concrete vorm te geven.

Hetzelfde is overigens het geval in de wet van 18 augustus 1880, waarbij Leopold II de nationale feestdagen bepaalt, meer wat betreft de maand augustus en de daaropvolgende dagen. Het is nog hetzelfde in de wet van 1890 die de nationale feestdag van augustus naar juli overplaatst. Nergens is er sprake van een verlofdag. Er wordt slechts geconstateerd dat er ieder jaar, op een bepaalde dag, een nationale feestdag is.

Meer dan dat stellen wij niet voor. En als dusdanig is het argument, dat hier een recht wordt tot stand gebracht bij dit artikel, dat buiten de bevoegdheid van de Cultuurraad zou vallen, van geen belang.

Ik zou aan de Vergadering willen vragen van in te gaan op het voorstel van de Commissie die, ik herhaal het, eenparig heeft besloten tot de goedkeuring van het voorstel van decreet, zoals het is voorgelegd. (*Applaus bij de leden van de Volksunie*)

De Voorzitter. — De heer Van Eynde heeft het woord.

De heer Van Eynde (*op het spreekgestoelte*). — Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren, mijn tussenkomst zal zeer bondig zijn, maar zij zal slaan op een ruimer veld dan datgene dat in de laatste tussenkomsten van de heer Van Elewyck en van de heer Raskin is behandeld geworden.

Ik zou willen vragen of de voorstellen van decreet die ons tot dusver werden voorgelegd en die in de Commissies zijn aanvaard geworden, daar behan-

deld werden in tegenwoordigheid van een vertegenwoordiger van de Regering

De heer Grootjans. — Ja zeker, (*Onderbrekingen op verschillende banken*) U hebt overschot van gelijk de vraag te stellen.

De heer Van Eynde. — U zegt dat ik gelijk heb de vraag te stellen. Ik vraag dus of er een vertegenwoordiger van de Regering was.

De heer Grootjans. — Ja.

De heer Van Eynde. — Ik zou eerst willen antwoorden op de opmerking van de heer Raskin, over het feit dat de heer Van Elewyck hier zou opgetreden zijn om een stelling te verdedigen die niet overeenstemt met deze die in de Commissie door een B.S.P.-lid werd verdedigd, vermits het voorstel van decreet dat wij nu behandelen door de Commissie éénparig zou zijn aangenomen, . . .

De heer Defacq. — Het is aangenomen.

De heer Van Eynde. — . . . een stelling die niet overeenkomt met deze die ingenomen werd door de vertegenwoordiger van de B.S.P.-fractie in de Commissie.

Ik zou aan de heer Raskin willen zeggen dat indien hij aandachtig geluisterd had deze namiddag, hij zou hebben vastgesteld dat het voorstel van decreet tot opnieuw geldig maken na de vernieuwing van de Kamers van voorstellen van decreet ingediend bij de Cultuurraad voor de Nederlandse cultuurgemeenschap ook **éénparig** was aangenomen in de Commissie. Doch, niettemin is de heer Vanackere, lid van een fractie die zich bij de eenparigheid had aangesloten in de Commissie, voor de dag gekomen, op verzoek van de Regering en samen met vertegenwoordigers van twee andere partijen, met een amendement dat vermoedelijk zal worden aangenomen en dat een grondige wijziging brengt aan de bevoegdheden, niet alleen van de Cultuurraad maar van het Bureau van de Cultuurraad, om die kaduciteit te doen vervallen.

Ziedaar, geachte Collega Raskin, een voorbeeld dat U tot voorzichtigheid had moeten aanzetten en tot stilzwijgen ten overstaan van het feit dat de heer Van Elewyck een andere thesis heeft verdedigd dan deze die in de Commissie werd aanvaard. (*Onderbrekingen bij de leden van de Volksunie*)

Dat is één zaak. Ik neem aan dat dit niet bewijskrachtig is voor de Volksunie. (*Nieuwe onderbrekingen op de banken van de Volksunie*) De Volksunie beoogt met die decreten andere zaken. . .

De heer Anciaux. — Welke andere zaken?

De heer Van Eynde. — Ten tweede, kom ik terug op de vraag die ik aanvankelijk had gesteld: zijn de

voorstellen van decreet die wij reeds hebben goedgekeurd, één tot hiertoe, en de drie voorstellen van decreet die ons vandaag worden voorgelegd, in de Commissie in de aanwezigheid van de Minister behandeld, zoals dat het geval is wanneer voorstellen en ontwerpen in de Commissies van de Kamer of van de Senaat worden besproken? Of werden die voorstellen van decreet daar uitsluitend onder de leden besproken, zonder dat een verantwoordelijk lid van de Regering tegenwoordig was? Op die vraag verwacht ik een antwoord.

De heer De Facq. — Waar is de scheiding der machten?

De heer Van Eynde. — Het is voor een parlementslid, een Volksvertegenwoordiger of een Senator, vrijwel onmogelijk een voorstel van parlementair initiatief door een Commissie gelooft te krijgen, terwijl dit hier in minder dan geen tijd het geval is. (*Onderbrekingen op de banken van de Volksunie*) Aan diegenen onder ons die nog enige waarde hechten aan de tradities en de voorschriften van het Parlement, vraag ik of zij de mening zijn toegedaan... (*Onderbrekingen op de banken van de Volksunie*) Heren van de Volksunie, in het parlementair verleden is het gebeurd dat ik hier helemaal alleen groter stormen heb ontketend dan U met uw vijfenveertig leden zoudt kunnen doen.

De heer Schiltz. -Wij kunnen dat met veel minder!

De heer Van Eynde. — Aan de leden van de meerderheid, en aan de P.V.V., die toch een zeker belang aan de parlementaire geplogenheden moeten hechten, stel ik de vraag of het parlementair initiatief zich in deze Cultuurraad gaat verschuilen en hier meer aan bod kan komen dan in het nationaal Parlement. Dat is de vraag die ik iedereen ter overweging geef en waarop elkeen voor zichzelf mag antwoorden. Ik neem aan dat een aantal jonge of nieuwe leden daarmee niet vertrouwd zijn. Ik ben echter overtuigd dat diegenen die sedert geruime tijd in Kamer of Senaat zitting hebben mij gelijk zullen geven.

Heeft de Regering tenslotte over geen enkel van de voorgelegde voorstellen van decreet, die nochtans zeer ruime implicaties kunnen hebben — dit is het geval bijvoorbeeld voor het laatste dat wij hebben behandeld betreffende eventuele gevolgen van de toekenning van een nationale feestdag — een opmerking te maken? Heeft de Regering over geen enkel van deze voorstellen van decreet gemeend het advies van de Raad van State te moeten inwinnen? (*Rumoer op de banken van de Volksunie*) Het is toch zo dat het reglement voorziet dat alle ontwerpen die door de Regering zelf worden ingediend verplicht moeten worden voorgelegd aan de afdeling wetgeving van de Raad van State en dat het advies van de Raad van State bij de memorie van toe-

lichting moet worden gevoegd. Hier worden wij uitgenodigd om om het even welk voorstel van decreet goed te keuren zonder dat, buiten de leden van de Commissie, hierover enig advies werd gegeven.

Ik geef dit ter overweging aan de Minister van Nederlandse Cultuur althans wat het voorstel van decreet over de bescherming van het kunstpatrimonium en dat over de instelling van de nationale symbolen betreft. Het bevoegdheidsconflict dat hier vandaag onbetwistbaar bestaat moet men in de toekomst vermijden. Ik spreek de wens uit dat de Regering haar verantwoordelijkheid zal opnemen tegenover de voorstellen en ontwerpen van decreet zoals zij haar verantwoordelijkheid opneemt in verband met de voorstellen en ontwerpen van wet.

Indien de Regering dat niet doet, dan belanden wij hier in een anarchie die na enige tijd geen beschrijving meer zal kennen en waar degenen die tot de staatsbehoudende partijen behoren... (*Gelach op de banken van de Volksunie*) Ik ben buitengewoon gelukkig, want ik had niets beter kunnen wensen, Mevrouw Maes en heren van de Volksunie, dan het gehuil dat op uw banken opgaat wanneer hier iemand over het behoud van de Staat spreekt. Ik herhaal dat ik niets beter had kunnen wensen want uw applaus bevestigt datgene wat wij altijd van U vermoed, gezegd en geschreven hebben, namelijk dat u behoort tot de staatafbrekende partij. (*Applaus op de banken van de C. V.P., de B.S.P. en van de P. V. V.*) Wij zijn niet geneigd U op deze weg te volgen. (*Geroep op de banken van de Volksunie*). Uw reacties interesseren mij bovendien niet, ik vraag alleen de reactie van de Regering. (*Applaus op de banken van de B.S.P.*)

De Voorzitter. — Dames en Heren, ik wens enkele mededelingen te doen over de feiten.

Ten eerste, het voorstel van decreet tot wijziging van de wet betreffende het behoud van monumenten en landschappen werd besproken in aanwezigheid van de Regering en er werden zelfs amendementen van de Regering ingediend.

Daarover kunt U dus gerust zijn.

Ten tweede, het voorstel van decreet betreffende de vernieuwing van de Cultuurraad en het vervallen verklaren van ontwerpen en voorstellen werd in het Bureau onderzocht. Daarenboven werd geen enkele opmerking gemaakt, zeggende dat het naar traditie in dezelfde zin zou gaan als in Kamer en Senaat. Ik zie dan niet in waarom ook dat voorstel van decreet niet in behandeling had kunnen worden genomen.

De heer Van Eynde. — Waarom is er dan een amendement ingediend?

De Voorzitter. — De Ministers zijn in de commissies steeds uitgenodigd en het Bureau van de Cultuurraad heeft bij herhaling aangedrongen opdat zij zouden aanwezig zijn. Wij kunnen onze werkzaamheden toch niet iedere keer onderbreken. Trouwens,

onze werkzaamheden moeten op normale wijze kunnen worden voortgezet zoals dit het geval is in Kamer en Senaat. Deze vraag is uitdrukkelijk gesteld en voor de vaststelling van de taken wordt vooraf contact genomen.

De heer Geldolf. — Dat is niet juist, Mijnheer de Voorzitter !

De heer Van Eynde. — Mijnheer de Voorzitter, laten wij het kort maken en de geachte heer Eerste Minister vragen om hier te verschijnen !

De Voorzitter. — Dames en Heren, in de derde plaats wil ik, betreffende het voorstel van decreet over de symbolen, de volgende suggestie doen, namelijk dat wij het voorstel terug naar de Commissie voor het Reglement zouden zenden en uitdrukkelijk vragen dat de Minister van Binnenlandse Zaken op de volgende vergadering van de Commissie voor het Reglement aanwezig zou zijn om het standpunt van de Regering te bepalen. Die vergadering zou in de loop van volgende week worden gehouden opdat dan, eventueel, het voorstel van decreet zou kunnen worden behandeld **vóór** het begin van het reces, naar gelang van de opinie die door de leden en de Minister zou worden naar voren gebracht. Mag ik aannemen dat het voorstel deze Vergadering welgevallig zal zijn?

De heer Van Elewyck. — Mijnheer de Voorzitter, ook uw Commissie is niet bevoegd. Het is een reden waarom dit voor advies aan de Raad van State zou worden voorgelegd.

De Voorzitter. — Maar daarin zal ik de traditie van de Kamer en de Senaat volgen, namelijk dat alleen bij hoge uitzonderingen het advies van de Raad van State wordt gevraagd.

De heer Van Eynde. — De traditie is zó dat, als die opmerkingen worden gemaakt, de Regering altijd het advies van de Raad van State kan vragen. Ik doe een beroep op het Reglement.

De Voorzitter. — U gaat dus niet akkoord met mijn voorstel?

De heer Van Eynde. — Ik zeg dat de Minister betreffende elk voorstel van decreet en elk amendement op een ontwerp of voorstel van decreet het gemotiveerd advies van de Raad van State kan vragen. De Voorzitter kan ook . . . en de Voorzitter doet niet. Wel, de Minister kan ook . . . en ik vraag dat de Minister zou doen.

De heer Van Eynde. — Ik vraag aan de Minister dat hij de verzending zou vragen, vermits de Voorzitter ze niet vraagt.

De heer Baert. — Dan moet U de vertrouwenskwestie stellen.

De heer Van Eynde. — Ik hoef daarvoor de vertrouwenskwestie niet te stellen.

De heer Baert. — Wij vragen dat het administratief zou gebeuren. (*Heftig geroep tussen leden van de B.S.P. en van de Volksunie*)

De heer Van Eynde. — Hier is een partij die de Minister steunt. (*Spreker wordt onderbroken door geroep op de banken van de Volksunie*)

De heer Vandewiele. — Mijnheer Van Eynde, U hebt het woord niet.

De Voorzitter. — De heer Coppieters heeft het woord.

De heer Coppieters (*op het spreekgestoelte*). — Mijnheer de Voorzitter, Heren Ministers en geachte Collega's, wij kunnen helemaal niet akkoord gaan met het voorstel tot terugzending van het voorstel van decreet met betrekking tot de Vlaamse symbolen. De Minister was in de Commissie niet aanwezig: dat wil niet zeggen dat de werkzaamheden niet kunnen voortgezet worden. Er is van de mogelijkheid het advies te vragen aan de Raad van State geen gebruik gemaakt? Dat is de verantwoordelijkheid van de Minister, niet de onze.

Wij vragen dan ook de voortzetting van de bespreking en de stemming vandaag, want het moet ons toch van het hart dat hier een bevreemdende methode wordt gebruikt, Mijnheer Van Eynde, ook ten op zichte van de parlementaire werkzaamheden. Ik zou dat rustig willen uiteenzetten met alle eerbied voor uw democratische zin.

Het is toch zo dat wij mogen veronderstellen dat, wanneer leden van een fractie zich in de Commissie met een voorstel akkoord verklaren, de gehele fractie achter deze stemming zal staan.

De heer Van Eynde. — Waarom?

De heer Coppieters. — Wanneer dit niet zo is, dan kan men veronderstellen dat, na de stemming in de Commissie, onder duistere invloeden van buitenuit, een politieke fractie een rechtsomkeer maakt.

De heer Calewaert. — En waarom? Waarom geen zeer ernstige, nieuwe elementen? Is U, wanneer er een bespreking had plaatsgehad, altijd bij datzelfde standpunt gebleven als U daarna met nieuwe elementen werd geconfronteerd? En als het waar was, wat U daar zegt, dan is het inderdaad niet nodig een openbare vergadering te houden, dan zou die commissie werkelijk nutteloos zijn en daarmee afgelopen!

De heer Coppieters. — Dan is het toch zeer bevreemdend dat al deze bezwaren precies gemaakt worden bij dit voorstel van decreet. . .

De heer Calewaert. — Enkele minuten geleden werden andere bezwaren gemaakt in verband met het amendement van de heer Leo Vanackere.

De heer Coppieters. — Maar, geachte Collega, deze werden in het Bureau voorgelegd, en met medeweten van al de fractieleiders van het Bureau, dat maakt toch een heel verschil uit.

De heer Van Elewyck. — Is U dan zo ongerust over de wettelijkheid van het voorstel?

De heer Coppieters. — Ik ben helemaal niet ongerust, Mijnheer Van Elewyck, en nu ga ik in op de zogeheten nieuwe feiten. Indien de gewijzigde houding van de B.S.P.-fractie niets zou te maken hebben met bedenkelijke drukking van buitenuit maar wel met nieuwe feiten, mogen wij dan aannemen dat deze nieuwe feiten werden uiteengezet door de achtbare Collega Van Elewyck? Welnu, ik geloof dat onze Collega Raskin deze rustig maar afdoende heeft weerlegd. Zich thans, met betrekking tot de Vlaamse symbolen, komen beroepen op feodale heraldische gronden komt toch wel vreemd voor!

U zegt dat de Belgische Staat het wapen van Brabant als embleem genomen heeft. In onderhavig voorstel gaat het over de vlag, en niet om het „embleem”. De vlag van de Belgische Staat is niet het wapen van Brabant, het is een nieuwe creatie zoals wij ze kennen. En het symbool voor de vlag, dat wij vandaag voorstellen, heeft niets te maken met de graven van Vlaanderen of de hertogen van Brabant. De zwarte leeuw is het symbool, zeer breed aanvaard en helemaal niet door ons gemonopoliseerd, van de Vlaamse beweging en van de Vlaamse ontvoogdingsstrijd.

Mijnheer Van Elewyck, U weet zeer goed dat de Vlaamse vlag, zoals wij ze voorstellen in dit voorstel van decreet en die aan honderden gemeentehuizen wappert op de Nationale Feestdag van België — daar zijn wij trouwens blij mee en daar gaan wij fier op — het symbool is van de Vlaamse ontvoogdingsstrijd en dat heeft met feodale geschiedenis en heraldiek niets te maken.

Uw opmerkingen in 't algemeen en meer in 't bijzonder in verband met de „zwarte” kleur — wat U niet siert — wijzen erop dat U van deze gelegenheid gebruik maakt om ook de Vlaamse ontvoogdingsstrijd en zijn symbolen zelf, te blameren! (*Protestgeroep op de banken van de meerderheid — Applaus op de banken van de Volksunie*)

De Voorzitter. — De Minister van Binnenlandse Zaken heeft het woord.

De heer Van Elslande (Minister van Binnenlandse Zaken) (*op het spreekgestoelte*). — Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren, ik wil mij allereerst verontschuldigen dat ik de vergadering van uw Commissie die over dit voorstel heeft gehandeld, niet heb

kunnen bijwonen, en dat ik vandaag door een sedert weken voorziene bezigheid deze bespreking niet vanaf het begin heb kunnen volgen. Ik ben enigszins verwonderd over de borrelende toestand — aan de oppervlakte wel te verstaan — waarin ik deze Cultuurraad heb gevonden.

Ik wil een poging doen om dit debat enigszins tot goedelijke termen terug te brengen. Ik geloof inderdaad dat er geen aanleiding is om zware woorden te gebruiken of om zeer fundamentele tegenstellingen te ontdekken.

Indien ik het goed begrijp, is het probleem waar wij voorstaan dat de Vlaamse cultuurgemeenschap wenst onder bepaalde vormen een bepaalde vlag en bepaalde emblemen als de hare te erkennen en vast te leggen. Men stelt zich dan de vraag wie daarvoor bevoegd is, of de Regering daarin moet adviseren, of men zich eventueel tot andere instanties moet richten en van waar het verlossende woord kan komen.

Dames en Heren, er is eigenlijk in de Belgische gemeenschap, zoals wij ze totnogtoe hebben gekend, een juridisch en een feitelijk uitzicht aan dit probleem. Juridisch zou men moeten zeggen dat alleen de nationale instanties kunnen beslissen over nationale vlaggen, over nationale emblemen en ook over vlaggen, kleuren en schilden enz. van alle andere ondergeschikte besturen. Indien wij in een dergelijke context zouden handelen, dan zou ik zeggen dat wij best de Heraldieke Raad raadplegen om te weten of deze leeuw nu een rode of een andere tong moet hebben, of hij rode klauwen moet hebben of geen en eventueel van welke kleur (*Glimlachjes*) en welke dan, bij correlarium, de kleuren moeten zijn die eventueel in andere uiterlijke verschijningsvormen van de Vlaamse cultuurgemeenschap naar voren moeten treden. Dames en Heren, ik meen nu dat wij niet in die toestand verkeren. Wij hebben van de Cultuurraad niet iets gemaakt dat ondergeschikt is, maar wat in zekere mate nevengevestigd is aan de wetgevende macht.

De heer Van Eynde. — En betwistbaar.

De heer Van Elslande (Minister van Binnenlandse Zaken). — Er is de wet en er is het decreet en aangezien het decreet wetten kan wijzigen, kan men moeilijk zeggen dat het decreet ondergeschikt is aan de wet. In elk geval is het zo dat de uitvoerende macht geen enkele zending heeft om aan de decretale macht van de Cultuurraden enige richtlijn, enige doorslaggevende beslissing mede te delen.

Het is trouwens in die zin dat mijn administratie, die van non-conformisme niet kan worden verdacht, ondermeer het volgende zegt : „ De enige officiële vlag is de Belgische vlag. De vlaggen van de provincies of gemeenten zijn eigenlijk door de provincies of door de gemeenten bepaald geweest”.

Welnu, Dames en Heren, het komt mij voor dat, bij ontstentenis van een duidelijke juridische situatie en reglementering, wij ons bevinden in een feitelijke toestand waarin de twee cultuurgemeenschappen

eventueel kunnen belissen welke symbolen en welke vlaggen zij zullen voeren.

Morgen zullen wij met hetzelfde probleem worden geconfronteerd wanneer wij gaan spreken over de drie gewesten in dit land. Is het ondenkbaar dat deze drie gewesten zich zullen afvragen of het niet goed is gewestelijke symbolen, gewestelijke kleuren, gewestelijke emblemen te gaan voeren?

De heer Van Eynde. — En ook een andere vlag!

De heer Van Elslande (Minister van Binnenlandse Zaken). — Het ene is niet meer lachwekkend dan het andere.

De toestand is niet zo gemakkelijk, omdat wij ons in een overgangperiode bevinden wat betreft de institutionele organisatie. Wij moeten trachten deze organisatie op te bouwen in de geest van de Grondwetgever die de vorige legislatuur was.

Ik zou U nog het volgende willen doen opmerken: wanneer een Cultuurraad vandaag of een gewestraad morgen denkt dat het goed is om aan de culturele gemeenschap of de gewestelijke gemeenschap bepaalde uiterlijke tekenen te geven waarmede zij in de toekomst willen naar voren treden, dan is dat de facto zijn goed recht. Wanneer men tegelijkertijd vraagt dat de nationale Belgische instanties de gebouwen op bepaalde dagen met deze culturele gemeenschappelijke of gewestelijke emblemen zouden toeien, dan is dat een ander probleem.

Indien morgen de Cultuurgemeenschap of de gewestelijke instanties hun eigen gebouwen, op de dagen die zij wensen, met hun emblemen willen versieren, dan kan deze toestand worden vergeleken met deze van de provincies. Inderdaad, de provinciale diensten brengen op bepaalde dagen de vlag van hun provincie op hun eigen gebouwen aan. Voor Brabant is dit bijvoorbeeld de gouden leeuw. Dat is het goed recht van elke provinciale overheid. Het betekent geenszins dat aan de centrale overheid, aan de regering of aan het Parlement wordt opgelegd dit eveneens te doen en de provinciale vlaggen als rechtsgeldig aan te zien.

Laten wij nuchter redeneren. Indien vandaag de Cultuurraad voor de Nederlandse cultuurgemeenschap bepaalde symbolen zou aanvaarden als behorende bij de Nederlandse cultuurgemeenschap, kan U dan redelijkerwijze van de Regering verwachten dat zij, zonder overleg in eigen midden, zonder rekening te houden met de houding van de Waalse cultuurgemeenschap, deze symbolen op het nationale vlak zou instellen?

Is het denkbaar dat bijvoorbeeld op een bepaalde dag links van de nationale driekleur het symbool van de Nederlandse cultuurgemeenschap zou worden aangebracht, terwijl rechts een stok zou staan zonder vlag, omdat de Waalse Cultuurraad nog geen beslissing in dat verband heeft genomen?

Ik stel met opzet de zaken een beetje absurd om duidelijk aan te tonen dat, welke beslissing een

Cultuurraad ook neemt ten aanzien van zijn eigen symbolen, welke beslissing een gewestelijke raad ook in dat verband moge nemen, men ook mutadis mutandis moet zien naar de gevolgen die op het nationale vlak worden veroorzaakt.

Ik geloof dat de tweede vraag die in hetzelfde verband werd gesteld, waarbij aan de leden van een bepaalde gemeenschap vakantie op bepaalde dagen zou worden toegekend, slechts haalbaar is voor zover er een nationaal akkoord ter zake bestaat. Is het denkbaar aan een ambtenaar van een bepaalde taalrol een verlofdag toe te kennen en een andere dag aan iemand van een andere taalrol?

Het is duidelijk dat het „en dépit du bon sens” is dat de Nederlandse Cultuurraad.. .

De heer Van Eynde. — Wat is dan de nationale feestdag?

De heer Van Elslande (Minister van Binnenlandse Zaken). — Ik wil alleen maar zeggen dat dit de algemene context is van de desiderata die hier werden naar voren gebracht.

Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren, ik wil mijn korte tussenkomst als volgt besluiten. Het komt mij voor dat elk van de twee Cultuurraden, en morgen elk van de gewestraden, inderdaad vrije beslissingen kunnen nemen omtrent de symbolen die zij als de hunne wensen aan te zien. Die beslissingen kunnen rechtsgeldig zijn voor al de uitingen van deze cultuurgemeenschappen als zodanig, maar zij kunnen in geen geval een dwingend karakter hebben tegenover de centrale instellingen, en ik meen dat bijgevolg voor de aanvaarding ervan door de nationale instellingen ook een nationaal overleg in de schoot van de Regering en eventueel tussen de twee Cultuurraden zou moeten plaatsvinden. Ik hoop dat deze Cultuurraad met deze woorden, waarvan ik meen dat iedereen ze zal willen aanzien als de uiting van het gezond verstand, het zou willen eens zijn.

De Voorzitter. — De heer Van Eynde heeft het woord.

De heer Van Eynde (*op het spreekgestoelte*). — Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren, . . .

(Op dit ogenblik staat een man recht in de openbare galerij en roept; hijzelf en een andere gooien pamfletten in de vergaderzaal)

De Voorzitter. — Ik beveel aan de wacht de rustverstoorder weg te leiden. *(De rustverstoorder wordt weggeleid)*

De heer Van Eynde. — Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren, indien ik mij mag veroorloven van in deze Nederlandstalige Cultuurraad toch nog drie woorden Frans te spreken, dan zou ik zeggen dat de heer Van Elslande een prachtige oefening heeft ge-

houden in wat men noemt: „ noyer le poisson”. Klaarblijkelijk heeft hij niet gehoord of niet willen horen dat de vragen die ik gesteld heb, veel verder gingen dan uitsluitend de behandeling van het voorstel van decreet over de nationale symbolen.

De Voorzitter heeft mij een antwoord gegeven voor een van de drie decreten. Ik heb echter gevraagd of de Regering tegenwoordig was bij de behandeling van die decreten en of zij ter zake geen stelling had genomen, of geen stelling had te nemen. Voor een van de decreten is de Regering bij de behandeling wel aanwezig geweest. Zij heeft geen stelling genomen, of tenminste heeft zij niet gemeend beroep te moeten doen op de Raad van State, wat haar recht was. Ik leg mij daarbij neer, alhoewel ik het niet uitgesloten acht dat er morgen conflicten zullen rijzen bij de behandeling van dit decreet door de rechtbanken, die eventueel uitspraak moeten doen over de geschillen die voortspruiten uit de procedures en de jurisprudentie over de handhaving of bewaring van landschappen en monumenten. Maar vermits de Regering de verantwoordelijkheid heeft genomen dit decreet te laten aanvaarden, zonder beroep te doen op de Raad van State, leg ik mij daarbij neer. Voor de twee andere decreten echter is de toestand anders. Het eerste werd eenparig goedgekeurd. De Regering heeft, volgens de heer Van Elslande geen macht om de richting aan deze Cultuurraden voor te schrijven. De Regering heeft klaarblijkelijk wel de macht om leden van haar meerderheid te verzoeken in de Commissie, bij dat eenparig goedgekeurd decreet, amendementen in te dienen die hier vandaag zullen worden aangenomen.

Deze opmerking heb ik gemaakt tot weerlegging van hetgeen de heer Coppieters en de heer Raskin hebben gezegd, over het feit dat toevallig een lid van de Commissie en van een fractie zijn goedkeuring heeft gehecht aan het decreet, terwijl iemand anders van die fractie of de fractie zelf meent een andere houding te moeten aannemen.

Laten wij daar niet langer over discussiëren.

Ik zou in herinnering kunnen brengen, Mijnheer Raskin, dat bij de bespreking van de Grondwet in de Senaat, de fractie van de Volksunie één houding heeft aangenomen en in de Kamer een andere houding. Dat is van grotere betekenis dan datgene dat hier vandaag is gebeurd.

Ik stel dus vast dat de Regering bij een behandeling van één van de drie voorstellen van decreet is aanwezig geweest, op het tweede, veertien dagen na de indiening van het verslag, gemeend heeft een amendement te moeten indienen omdat zij niet akkoord was met het verlenen van uitsluitende bevoegdheid aan het Bureau van deze Cultuurraad. Dan blijft het derde voorstel, waarin nochtans implicaties voorkomen die door de heer Van Elslande worden weggevoerd.

Denkt U dat het lang zal duren vooraleer men zich van het decreet meester maakt om een vrije dag te eisen? Denkt U waarachtig dat er geen steun zal ge-

vonden worden om een vrije dag te eisen? (*Onderbrekingen op de banken van de Volksunie*)

Zijt U ervan overtuigd? Dan kent gij de Vlamingen niet, dan kent gij trouwens ook de Walen niet, dan kent gij ook de Brusselaars niet! Dan zullen er implicaties van voortkomen waarmee de vakbonden zich zullen bemoeien! (*Onderbrekingen en geroep op de banken van de Volksunie*)

De heer Slegers zal misschien de eerste zijn om dat te gaan vragen! Er zullen implicaties uit voortspruiten voor de ondergeschikte besturen. (*Onderbrekingen en geroep op de banken van de Volksunie*) En gij zult moeten betalen! (*0-geroep op dezelfde banken*) Is dat nu allemaal werkelijk niet van aard om maar een ogenblik de aandacht gaande te maken.. .

De heer Schiltz. — Dat is staatszin!

De heer Van Eynde. — . . . van de achtbare Eerste Minister en van de leden van de Regering die hier aanwezig zijn? Indien zij zich bovendien voor de voorstellen van decreet die nog niet zijn ingediend, maar die in de toekomst kunnen ingediend worden, niet wil vrijwaren tegen een methode van opbod en tegen een methode van willekeur waarin één bepaalde partij met bepaalde doelstellingen die zij zoëven hier nog verraden heeft, dan staat haar dat vrij. Maar dan zeg ik haar dat zij grote moeilijkheden tegemoet gaat, ofwel hier, ofwel in het nationaal Parlement nog méér, waarvan ik niet toelaat dat de heer Van Elslande de bevoegdheid betwist. Want men kan toch niet *zeggen* dat er geen mate van ondergeschiktheid is van de Cultuurraad.. . (*Op de banken van de Volksunie : neen, neen, neen!*)

Men kan dat beweren, maar degenen die dat beweren zullen moeten aanvaarden dat het nationaal Parlement, dat als Constituante heeft gezeteld en dat het enige is dat bevoegd is om uitleg aan de Grondwet te geven, zich over die bevoegdheidsconflicten zal uitspreken.

Maar hoe kan men volhouden dat een vergadering, waarvan de leden uitsluitend lid zijn omdat zij gekozen zijn in het nationaal Parlement, die alleen kan beschikken over gelden — en zij kan ze aanwenden — toegewezen door het nationaal Parlement.. . (*Onderbrekingen en protestgeroep op de banken van de Volksunie*)

... hoe kan men beweren dat er geen zekere mate van ondergeschiktheid zou bestaan van de Cultuurraad die bevoegd is voor de behandeling van de bevoegdheden die hem zijn toevertrouwd in het nationaal Parlement, dat de leden van de Cultuurraad in feite aanduidt op grond van zijn verkiezing. (*Protestgeroep op de banken van de Volksunie*)

Niet alleen op grond van zijn verkiezing, maar op grond van de taal waarin de verkozenen in het nationaal Parlement hun eed afleggen.

Indien men meent dat de Cultuurraad alleen moet dienen om de Volksunie lokaal te laten optreden, dan kunnen wij hier gerust wegblijven.

De heer Jorissen. — U hebt ons de laatste jaren steeds zwart gemaakt . . .

De heer Van Eynde. — Pardon, maar over zwarten weet U zoveel als ik. Laat ons daarover maar zwijgen. (*Hilariteit en uitroepen bij de Volksunie*)

De heer Wouters. — Nu hebt U uw incident gehad!

De heer Van Eynde. — Mijnheer de Eerste Minister, indien men hier niet wil ingaan op een redelijke tussenkomst en indien de Regering haar houding ten overstaan van de voorstellen van decreet die haar worden voorgelegd niet wil bepalen, dan blijft ons niets anders over dan het aanhangig maken van deze kwestie bij het nationaal Parlement. Dat zou een zeer onaangenaam debat kunnen worden!

Tot besluit het volgende : indien de Regering meent dat zij dit voorstel van decreet, en eventueel ook het eerste, niet kan voorleggen aan de Raad van State zonder erover beraadslaagd te hebben, dat zij er dan over beraadslage en de verdaging van de bespreking vrage. Volgens mij hoort dat.

In feite had ik gehoopt dat de opmerkingen van mijn voorganger op deze tribune, de heer Van Elewyck, ook van ministeriële zijde gemaakt zouden zijn in de Commissie van de Cultuurraad, en dat de Regering de bespreking van dit laatste voorstel van decreet alleszins niet zou hebben laten voorbijgaan zonder de nodige opmerkingen gemaakt te hebben.

De Regering heeft beweerd dat het Parlement de grondwetsherziening doorvoerde, maar dat zij er de motor van was. Ik meen dat het past dat zij voor decreten die kracht van wet hebben, haar leden de Commissievergaderingen van de Cultuurraad laat bijwonen.

De Regering moet haar verantwoordelijkheid opnemen en stelling nemen tegenover die voorstellen van decreet. Zij mag het zich niet laten welgefallen dat zij, als Regering, verplicht is, het advies van de wetgevende afdeling van de Raad van State te vragen terwijl de Commissies aan de Cultuurraad voorstellen tot decreet zouden kunnen voorleggen waarvoor noch het advies van de Regering, noch het advies van de Raad van State bekomen is. (*Applaus op de socialistische banken*)

De Voorzitter. — Dames en Heren, mag ik mijn redelijk voorstel nog even herhalen? Ik wil de Minister van Binnenlandse Zaken de gelegenheid geven in de Commissie voor het Reglement de opmerkingen te maken die hij nuttig acht.

Dit is een redelijk voorstel en waarom zouden wij het niet aannemen, zodat de gemaakte opmerkingen onderzocht kunnen worden?

Ik stel voor te stemmen over de eerste twee decreten die behandeld werden en het derde terug te zenden naar de Commissie voor het Reglement, waar het oorspronkelijk vandaan komt, om rekening te houden met deze visie. (*Protest bij de Volksunie*)

De Voorzitter. — De heer Van Acker heeft het woord.

De heer Van A. Acker (*op het spreekgestoelte*). — Mijnheer de Voorzitter, Heren Ministers, Dames en Heren, ik vraag dat het voorstel, dat gedaan wordt door de Voorzitter, zou aanvaard worden, dus de terugzending naar de Commissie zonder meer.

Er is hier veel gesproken over de kleur van de leeuw, van de klauwen en van de tong, maar er is ook nog iets anders. Er bestaan twee gemeenschappen in ons land en de Regering moet de gelegenheid hebben zich uit te spreken in de bevoegde Commissie.

Dit betekent geenszins dat het niet de Cultuurraad is die voor de zaken die tot zijn bevoegdheid behoren, bij meerderheid moet beslissen. Dat is onbetwistbaar zo, maar ik vraag de terugzending omdat alle aspecten van het probleem, na hetgeen hier tot nu toe gezegd is, zouden onderzocht worden en de Regering de gelegenheid zou hebben zich daarover uit te spreken.

De heer Jorissen. — En het voorstel te begraven!

De heer Achille Van Acker. — Mijnheer Jorissen, ik geloof dat gij mij voldoende kent om te weten dat ik geen voorstander ben om op een of andere wijze een begrafenis voor te bereiden, of ik zeg het.

De Voorzitter. — De heer Grootjans heeft het woord.

De heer Grootjans (*op het spreekgestoelte*). — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Eerste Minister, geachte Collega's, ik wil dadelijk zeggen dat wij het voorstel tot terugzending naar de Commissie zullen goedkeuren.

Ik wil ook de aandacht van de Vergadering vestigen op het feit dat de moeilijkheden die deze namiddag ontstaan zijn, moeten worden toegeschreven aan de manier waarop de Commissies van de Cultuurraad moeten vergaderen. (*Zeër wel! bij enkele socialistische leden*)

Wij worden bijeengeroepen op ogenblikken waarop wij meestal weerhouden zijn in commissies van Kamer en Senaat. Er zou mijns inziens dringend tussen de Voorzitters van Kamer en Senaat en van de twee Cultuurraden een overleg moeten plaats hebben om tot een definitieve regeling te komen, **zoniet** gaan wij naar een herhaling van hetgeen er deze namiddag is geschied.

De heer Schiltz. — Dat is niet de werkelijke reden, Mijnheer Grootjans. Er is een politieke reden.

De heer Grootjans. — Een tweede opmerking is de volgende. Ik heb de stellige indruk, na de drie of vier vergaderingen die wij hebben gehouden, dat de Regering een totaal neutrale of zelfs passieve houding aanneemt tegenover de gebeurtenissen in deze Cultuurraad.

Het gebeurt weinig of zelden dat de Regering zelf naar de tribune komt om haar standpunt te ver-

klaren, hetgeen niet het geval is in de vergaderingen van Kamer en Senaat. Zelfs wanneer daar wetsvoorstellen worden ingediend en ter bespreking worden gebracht, beleeft men zeer dikwijls dat de Regering naar de tribune komt om haar standpunt daartegenover te vertolken.

De heer Schiltz. — En wat heeft de Minister van Binnenlandse Zaken anders gedaan?

De heer Grootjans. — Wanneer de heer Minister van Binnenlandse Zaken daarstraks naar de tribune is gekomen om te zeggen dat hij de Regering niet heeft geraadpleegd over het voorstel van decreet, dan heeft hij daarbij zijn persoonlijke mening gegeven. Die persoonlijke mening is dan wel interessant maar U zult beseffen dat, hoe belangwekkend die persoonlijke mening ook is, zij absoluut geen enkele waarde heeft, wat de Regering betreft.

Wat de Cultuurraad wenst te vernemen is wat de Regering over dit voorstel van decreet denkt.

(Heftige protesten bij de leden van de Volksunie. — Tumult)

Als de Regering niet tussenkomt, dan mag de Cultuurraad aanvaarden dat zij akkoord gaat met de tekst zoals deze hier ter bespreking wordt gelegd. *(Applaus bij de leden van de P. V. V.)*

De Voorzitter. — De heer Coppieters heeft het woord.

De heer Coppieters. — Mijnheer de Voorzitter, Heren Ministers, geachte Collega's, wij hebben vernomen dat de Ministers in verschillende commissies niet aanwezig zijn geweest, maar dit feit wordt opgeschroefd alleen naar aanleiding van dit voorstel van decreet, zodat hieraan alleen maar een politieke betekenis kan worden gehecht.

De heer Van Eynde. — Helemaal niet.

De heer Coppieters. — Wij vragen de voortzetting van deze bespreking en de stemming. Indien de Voorzitter zijn voorstel tot terugzending naar de Commissie handhaaft dan vragen wij hierover de naamstemming.

De heer Vanderpoorten. — Het is geen verdaging, het is een terugzending.

De Voorzitter. — Mag ik U doen opmerken dat de beslissingen inzake verzending genomen worden zonder debat bij zitten en opstaan. De heer Geldolf heeft het woord.

De heer Geldolf *(op het spreekgestoelte)*. — Mijnheer de Voorzitter, Heren Ministers, geachte Collega's, ik wens tussen te komen in verband met een verklaring die de heer Voorzitter daar even aflegde betreffende de werking van de commissies van de Cultuurraad en waar ook de heer Grootjans op gedoeld heeft.

Ik herinner mij dat de wet op de culturele autonomie in de Kamer zeer snel afgehandeld werd na de lange debatten in de Senaat en in de omstandigheden die U zich allemaal nog wel herinnert. Wij hebben ons toen afgevraagd : hoe zal dit alles in de praktijk werken, op welke dagen gaat men vergaderen, waar zal de coördinatie gebeuren en op welke manier zal het nog mogelijk zijn parlementair werk te verrichten op een degelijke wijze ?

Er wordt de laatste tijd veel gesproken over absentisme, maar dit absentisme vindt voor een groot deel zijn oorsprong in het feit dat het totaal onmogelijk is met de huidige manier van werken van de commissies van de Cultuurraad verder te gaan. Het is uitgesloten dat het Parlement nog degelijk werk kan verrichten in de toekomst indien men op dezelfde manier werkt als thans in de commissies van de Cultuurraad. U, Mijnheer Coppieters, zou de eerste moeten zijn om dat te beseffen.

De heer Coppieters. — Ik heb dat de vorige keer zelf gezegd.

De heer Geldolf. — Ik heb het deze week nog meege-maakt, Mijnheer Coppieters, dat terwijl de Commissie voor de Economische Zaken van de Kamer vergaderde, 15 minuten daarvoor de Commissie voor de permanente opvoeding, jeugd enz., een voorstel dat U had ingediend besprak in uw afwezigheid. Ik heb toen de Voorzitter doen opmerken dat zulks gebruiken zijn die in de Kamer helemaal niet geldig zijn en dat het lid dat een voorstel heeft ingediend toch minstens aanwezig moet zijn bij de bespreking.

Als het echter zover gaat dat men in de commissies van de Cultuurraad naar onderwerpen zoekt om op de dagorde te zetten — want daarover gaat het in feite en daardoor komt het dat wij zaken moeten bespreken waar de Ministerraad nog niet ernstig heeft kunnen stelling nemen — dan loopt er iets spaak. Nochtans zien wij dat in de Kamercommissie voor de Justitie, in de Commissie voor de Volksgezondheid, ontwerpen wachten die gedurende heel de vorige legislatuur niet aan bod konden komen daar waar de meerderheid van de leden van de Commissie van mening is dat het dringende ontwerpen zijn maar die wegens overbelasting opzij geschoven worden. Daarentegen wordt in de commissies van de Cultuurraad een spelletje opgevoerd waar absoluut een einde aan moet komen. *(Onderbrekingen op de banken van de Volksunie)* Wij moeten op een rationele manier werken. Er moeten contacten gelegd worden en er moet overleg gepleegd worden tussen de Voorzitters van Kamer en Senaat en tussen de Voorzitters van de Vlaamse en de Waalse Cultuurraden, wat betreft de werking en wat betreft de dagorde van volgende week. Het gaat evenmin op dat wij wel op zaterdagmorgen de uitnodiging krijgen voor de zittingen van de daaropvolgende week van de Kamer en maar pas op maandag, dinsdag of woensdagavond de uitnodiging voor commissiezittingen van de Cultuurraad die de

dinsdag of de woensdag gehouden worden. Dat is de waarheid, Mijnheer Jorissen. (*Onderbreking van de heer Jorissen*)

Wat de grond van de zaak betreft, geloof ik dat de ruime meerderheid van deze Raad het eens is met het voorstel van de Voorzitter dat de zaak wordt verwezen naar de Commissie, hetgeen niet uitsluit dat er gelijktijdig advies kan worden gevraagd aan de Raad van State. Maar om alle dubbelzinnigheid uit de weg te ruimen wens ik toch duidelijk te zeggen en te herhalen wat de heer Van Elewyck heeft gezegd in verband met de heraldiek. Het is geen uitvindsel van zijnentwege. De gegevens waarop hij steunt, en we zullen hier geen naam noemen, zijn afkomstig van een professor van de Katholieke Universiteit van Leuven. Mocht ik de naam noemen, dan zouden er weinig zijn die zijn autoriteit, wat dat betreft, zouden betwijfelen.

Ten tweede, dat men ons morgen niet come verwijten dat de Vlaamse socialisten slechtere Vlamingen zijn dan de andere. Als er een symbool moet komen van de Cultuurraad, dan zijn wij ook voor een symbool, en dan zal het de Vlaamse Leeuw zijn, maar het zal niet die Vlaamse Leeuw zijn die een partijsymbool is, maar de Vlaamse Leeuw die het symbool is van het ganse Vlaamse volk. (*Applaus op de banken van de B.S.P., protest op de banken van de Volksunie*)

De heer Coppieters. — Ik vraag het woord, Mijnheer de Voorzitter.

De Voorzitter. — U hebt het woord, maar alleen over de terugzending.

De heer Coppieters. — Ik meen dat U een verkeerd antwoord hebt gegeven, Mijnheer de Voorzitter, inzake zitten en opstaan.

Artikel 25, nr. 1, zegt: „In de andere gevallen en onverminderd de toepassing van de bepalingen van dit reglement, geeft de Raad zijn mening bij zitten en opstaan te kennen, tenzij ten minste twaalf leden de hoofdelijke stemming vragen. In dat geval tekenen de secretarissen de namen van die leden aan en kan de Voorzitter hen verzoeken eerst te stemmen”.

De Voorzitter. — Mag ik verwijzen naar artikel 35, nr. 3: „Ontwerpen van decreet. — Beslissingen inzake verzendingen worden genomen zonder debat, bij zitten en opstaan”. (*Protest op de banken van de Volksunie*)

De heer Coppieters. — Het is een voorstel, geen ontwerp.

De Voorzitter. — Wij gaan over tot de stemming bij zitten en opstaan, die in dit geval ook voor de voorstellen geldt.

Het voorstel van decreet wordt naar de Commissie teruggezonden. (*Hevig protest op de banken van de Volksunie.* — *Men hoort een lid roepen: „Wat de*

Voorzitter leest, betreft een ontwerp van decreet; hier gaat het om een voorstel”. — *De leden van de Volksunie verlaten de zaal*)

**VOORSTEL VAN DECREET
VAN DE HEER LEO VANACKERE
BETREFFENDE DE GEVOLGEN
VAN EEN VERNIEUWING
VAN DE CULTUURRAAD VOOR DE
NEDERLANDSE CULTUURGEMEENSCHAP
TEN AANZIEN VAN DE BIJ DE
CULTUURRAAD AANHANGIGE
ONTWERPEN EN VOORSTELLEN
VAN DECREET**

Naamstemming

Er wordt overgegaan tot de naamstemming over het gehele voorstel van decreet.

Uitslag van de stemming:

110 leden namen deel aan de stemming

110 hebben geantwoord JA.

Bijgevolg wordt het door de Cultuurraad voor de Nederlandse cultuurgemeenschap aangenomen.

Hebben JA geantwoord: HH.

Aerts	De Paepe P.
Akkermans	De Rore
Blanckaert K.	De Saeger
Bode	De Seranno
Bogaert Alb.	De Vidts
Bogaerts Aug.	De Vlies
Bourgeois	Devos (Mej.)
Breyne	D'haeseleer
Calewaert	Dhoore
Callebert	Diegenant
Chabert	Duerinck
Claeys W.	Eyskens
Clerckx	Féris
Coens	Flamant
Colla	Gelders
Cools	Geldolf
Coucke	Gerits
Craeybeckx-Orij (Mw.)	Gheysen
Cuvelier	Grootjans
Daems	Henckens
d' Alcantara	Hendrickx
Danschutter	Hulpiau
De Backer-	Kelchtermans
Van Ocken (Mw.)	Lagae
De Bondt	Laridon
De Clercq C.	Lavens
De Clercq W.	Lecluyse
Decoux	Lindemans
De Croo	Mangelschots
De Mey	Mathys
Deneir	Mesotten
De Nolf	Monard

Nauwelaerts- Thues (Mw.)	Vanderborcht
Otte	Vanderpoorten
Peeters	Van Dessel
Poma	Vandewiele
Ramaekers	Van Doninck
Roelants	Van Elewyck
Rombaut	Van Eynde
Rutten	Van Geyt
Smeers	Vangronsveld
Smets	Van Herreweghe
Suykerbuyk	Van Hoorick
Swaelen	Vanielen
Temmerman	Van Mechelen
Van Acker A.	Vannieuwenhuize
Van Acker F.	van Waterschoot
Vanackere L.	Verberckmoes
Vanaudenhove	Verbist
Van Bogaert	Verhaegen G.
Van Daele	Verhaegen J.
Vandamme	Verhenne
Vandekerckhove	Verlact-Gevaert (Mw.)
Van den Eynden	Verleysen
Van der Aa	Vermeulen
	Willems

Dit ontwerp van decreet zal ter bekrachtiging aan de Koning worden voorgelegd.

**VOORSTEL VAN DECREET
VAN DE HEER LINDEMANS
TOT WIJZIGING VAN DE WET
VAN 7 AUGUSTUS 1931
BETREFFENDE HET BEHOUD
VAN MONUMENTEN EN LANDSCHAPPEN**

Naamstemming

De Voorzitter. — De heer Van Eynde heeft het woord voor een verklaring voor de stemming.

De heer Van Eynde (*op het spreekgestoelte*). — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Eerste Minister, Heren Ministers, Dames en Heren, zoals ik heb aangekondigd en vermits de Regering niet gemeend heeft enig bezwaar te moeten doen gelden bij het voorstel van decreet dat wij thans ter stemming krijgen, zal ik mij bij die stelling aansluiten. Nochtans maak ik alle voorbehoud voor de betwistingen van juridische of andere aard die kunnen voortspruiten uit het feit dat de Regering of de Voorzitter van deze Vergadering zich niet voldoende zouden hebben laten voorlichten over de werkelijke draagwijdte van het decreet. Naar aanleiding van dit debat, wil ik ook aan de Regering vragen of zij de mening is toegedaan dat zij verzaakt aan haar recht van toezicht op een gedeelte van de wetgeving?

Er wordt overgegaan tot de naamstemming over het gehele voorstel van decreet.

Uitslag van de stemming :

115 leden namen deel aan de stemming.

114 hebben geantwoord JA.

1 lid heeft zich ONTHOUDEN.

Bijgevolg wordt het door de Cultuurraad voor de Nederlandse cultuurgemeenschap aangenomen.

Hebben JA geantwoord : HH.

Aerts	Grootjans
Akkermans	Henckens
Blanckaert K.	Hendrickx
Bode	Hulpiau
Bogaert Alb.	Kelchtermans
Bogaerts Aug.	Kempinaire
Bourgeois	Lagae
Breyne	Laridon
Calewaert	Lavens
Callebert	Lecluyse
Chabert	Lindemans
Claeys W.	Mangelschots
Clerckx	Martens
Coens	Mathijs
Colla	Mesotten
Cools	Monard
Coucke	Nauwelaerts- Thues (Mw.)
Craeybeckx-Orij (Mw.)	Otte
Cuvelier	Peeters
Daems	Poma
d'Alcantara	Ramaekers
Danschutter	Roelants
De Backer- Van Ocken (Mw.)	Rombaut
De Bondt	Rutten
De Clercq C.	Sledsens
Declercq T.	Smeers
De Clercq W.	Smets
Decoux	Suykerbuyk
De Croo	Swaelen
De Mey	Temmerman
Deneir	Van Acker A.
De Nolf	Van Acker F.
De Paepe P.	Vanackere L.
De Rore	Vanaudenhove
De Saeger	Van Bogaert
De Seranno	Van Daele
De Vidts	Vandamme
De Vlies	Vandekerckhove
Devos (Mej.)	Van den Eynden
Dewulf	Van der Aa
Dhoore	Vanderborcht
Diegenant	Vanderpoorten
Duerinck	Van Dessel
Eyskens	Vandewiele
Féris	Van Doninck
Flamant	Van Elewyck
Gelders	Van Elslande
Geldolf	Van Geyt
Gerits	Vangronsveld
Gheysen	Van Herreweghe

Van Hoorick Vanijlen Van Mechelen Vannieuwenhuyze van Waterschoot Verberckmoes Verbist	Verhaegen G. Verhaegen J. Verhenne Verlackt-Gevaert (Mw.) Verleysen Vermeylen Willems
--	---

Heeft zich ONTHOUDEN : de heer Van Eynde.

De Voorzitter. — Het lid dat zich onthouden heeft, legde reeds verantwoording af.

Dit ontwerp van decreet zal ter bekrachtiging aan de Koning worden voorgelegd.

De heer L. Vanackere, secretaris, neemt plaats aan het Bureau.

HERVORMING VAN HET STATUUT VAN DE B.R.T. — VOORTZETTING VAN DE BESPREKING

De Voorzitter. — Dames en Heren, aan de orde is de voortzetting van de bespreking met betrekking tot de wijziging van de Omroepwet van 1960. De Minister van Nederlandse Cultuur heeft het woord.

De heer Van Mechelen (Minister van Nederlandse Cultuur) (*op het spreekgestoelte*). — Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren, bij mijn antwoord op de voorstellen en opmerkingen van de verschillende woordvoerders, die ik expliciet dank voor hun bijdrage in deze delicate aangelegenheid, — het waren de heren Swaelen, Calewaert, Schiltz, Daems, Ramaekers, en Geldolf — wens ik in herinnering te brengen wat ik op 11 april jongstleden als fundamentele vragen heb gesteld, met name : welke omroep wensen **wij**? Welke zijn de doelstellingen die wij voor de wijziging van de omroepwet wensen naar voren te brengen?

De regeringsverklaring heeft ten slotte zeer laconisch — de heer Daems heeft het in zijn tussenkomst gezegd — een aantal elementen van wijzigingen voorgesteld. Anderzijds heeft zij fundamenteel de nadruk gelegd op het belang van de omroep voor het democratiseringsproces van de cultuur.

Het verheugt mij zeer dat vrijwel alle sprekers zich bij deze gedachten hebben aangesloten.

Ik zou mijn tussenkomst in vier delen willen onderscheiden en beginnen met een algemene opmerking. Dames en Heren, de omroepwet van 1960 is op dit ogenblik twaalf jaar oud. Op zichzelf is dat niet een zo lange periode maar als wij er rekening mee houden dat deze wet betrekking had op een communicatiemedium en dat dit een grote impact heeft op de massa, op de kijkers en dat daarenboven tijdens deze twaalf jaar de televisie in de huiskamer is bin-

nengedrongen meen ik dat het nodig was dat onze Cultuurraad hieraan een uitgebreide bespreking wijdde vooraleer wij gezamenlijk tot de wijziging van de wet bij decreet zouden overgaan.

De televisie neemt inderdaad in het vrijetijdsbestel een steeds meer overheersende plaats in omdat zij weinig concurrentie van andere media te verduren heeft.

De macht van het medium neemt toe, door de verbeteringen van de techniek, door de invoering van de kleuren-TV, door het nieuw element van de kabeltelevisie, door de uitstraling van buitenlandse zenders — want ons land is als het ware een grensgebied voor het Noorden, het Zuiden, het Westen, het Oosten en zelfs voor hetgeen uit Engeland komt. Er is een doorbraak van de TV-beeldcassettes en van de beeldbandspelers. Er is de opzet van een tweede TV-net, waarvan vooral degenen die zich met de voortdurende vorming bezighouden, grote verwachtingen koesteren.

Er is wat uitdrukkelijk buiten de bevoegdheid van deze vergadering valt maar toch een verschijnsel is dat ons niet onberoerd kan laten, een discussiepunt over de TV-reclame. U weet dat dit de verdrinking van de geschreven pers met zich kan brengen; dat het voor de gebruiker zeer vele gevaren kan inhouden. Zonder te willen vooruitlopen op morgen, op de toekomst, maar wat het heden betreft, heeft de Regering stelling genomen tegen de invoering van de TV-reclame door het neerleggen van een wetsontwerp houdende de verhoging van het kijk- en luistergeld.

Ik wil hierbij ook nog onderstrepen dat ik bij koninklijk besluit van 18 februari 1971 een gebruikersadviesraad bij de B.R.T. heb opgericht. Deze raad zal ongetwijfeld te gepaste tijde advies uitbrengen en zich met het reclameverschijnsel bezighouden. Voor mij is het duidelijk dat wegens al deze verschijnselen, en daarenboven ook nog de intercontinentale ontvangstmogelijkheden, via de satellieten van morgen, het probleem van de nationale omroep zich tegenover de bevolking op klemmende wijze stelt.

Ik geloof dat wij inderdaad met de hervorming van het omroepbestel dringend moeten beginnen. Alle sprekers hebben er vrijwel op gewezen dat er een kritiek bestaat ten aanzien van het omroepbestel. Wij kunnen niet anders dan dit aanvaarden.

Vooraleer ik in een tweede gedeelte de cultureel hervormde opdracht van de Omroep wens te bespreken, waar vrijwel alle sprekers hun mening hebben over gezegd, wil ik eerst blijven stilstaan op uitgeoefende kritiek.

Ik geloof dat wij moeten aanvaarden dat er kritiek bestaat op ons omroepbestel. Hoe zou het mogelijk zijn dat precies ons land aan kritiek op het omroepbestel zou ontsnappen. Het is U voldoende bekend hoe in meerdere van onze buurlanden er ten aanzien van het omroepbestel zeer harde woorden zijn gesproken en zeer zware daden gesteld.

Ik vernoem Engeland, waar er lange tijd een zwaar dispuut is geweest tussen de toenmalige Eerste Minister en de B.B.C. Ik vernoem Frankrijk, waar zo pas topfiguren werden ontslagen. Ik vernoem Nederland, waar voor enkele jaren een regering is gevallen bij de bespreking van de omroepwet.

Minister van Staat Jos Van Eynde heeft het vraagstuk in „Volksgazet” van 19 mei in zijn juiste dimensie geplaatst, waar hij schrijft : „ . . . Deze buitenlandse voorbeelden — de heer Van Eynde zinspelde op de recente omroepproblemen in de Oostenrijkse Omroep, de O.R.T.F., de B.B.C. en Nederland — tonen aan dat hetgeen in de nieuwe massamedia gebeurt overall — en niet enkel in België of in de Vlaamse B.R.T. — aanleiding geeft tot scherpe kritiek (...). Wanneer men dit vaststelt (...) heft men het probleem boven het gekanker over een minuut minder of meer zendtijd, gewijd aan één of andere bijeenkomst of manifestatie. . . hoezeer men zich ook in dit opzicht terecht moge ergeren”.

Einde van het citaat.

Inderdaad is de eeuw van Radio en Televisie nog niet ten einde. Is de Radio meerderjarig geworden — en het is opvallend hoe de Radio reeds tot een veel natuurlijker element in de samenleving is geëvolueerd — de Televisie is nog geen generatie oud en niet eens meerderjarig. De volwassenen van vandaag moeten zich met het TV-fenomeen nog verzoenen; ze zijn er niet mee opgegroeid.

Ook de uitvinders van het boek en de eerste uitgevers hebben de banbliksems en censuur van Keizer en Kerk moeten doorstaan en de kritiek van het grote publiek moeten trotseren.

De Televisie en de televisiemakers maken, zoals destijds de uitgevers, eenzelfde crisis van de volwassenheid door; zijn monopoliepositie maakt de omroep tot speelbal van frustraties en ongenoegen over niet vervulde of niet te vervullen wensen.

Maar deze situatie zal zich normaliseren naarmate de Televisie met nieuwe media — zoals **beeldband**-speler en beeldcassette — haar audiovisuele alleenheerschappij zal moeten delen. Deze frustraties ontladen zich gemakkelijk in de algemene uitroep naar „meer objectiviteit”. Deze wens zal wel niemand bestrijden.

Maar het is uiterst moeilijk om de objectiviteit en objectieve criteria voor informatie, nieuwsgaring en voorlichting te omschrijven.

Ik meen dus ook te mogen zeggen dat het probleem van de verbetering van het omroepbestel niet te herleiden is tot een kwestie van een al of niet uitgezonden klankbeeld, van een geschrapt of een gecontroleerde tekst van een gewraakt scenario.

Daarom lijkt het mij onjuist en onrechtvaardig alle echte en vermeende B. R. T.-tekorten te doen neerkomen op het hoofd van één of enkele hoofdambtenaren van de B.R.T., die gedurende jaren zich van een niet eenvoudige taak kwijten en zich dagelijks uiterst voorzichtig dienen te bewegen in dat labyrint, waar zijn opgestapeld de honderde porseleine „heilige

huisjes ” die ons vaderland rijk is, de historische koeien die de ene wel de andere niet uit de gracht wensen te halen, de lange Vlaamse „tenen”, zozeer kwetsbaar in eigenliefde, eigen overtuiging, eigen ideologie, eigen portemonnaie. . .

„Wie zoveel wil bewijzen, bewijst niets”.

Ik vind het onjuist en onredelijk te beweren dat in de Belgische Radio en Televisie, meer bepaald het Instituut der Nederlandse Uitzendingen, „een clericaal, reactionair en autoritair beleid zou worden gevoerd, dat de rechten van de socialistische en vrijzinnige opinie systematisch met de voeten zouden worden getreden”.

Ik kan uit mijn rijke briefwisseling vanuit katholieke hoek evenveel gefrustreerde correspondenten aanhalen om te trachten het tegenovergestelde te bewijzen. Maar ik wens zulks niet te doen om in geen polemiek te vervallen.

De heer Laridon. — U bedoelt dat diegenen die dat gezegd hebben, gefrustreerd waren.

De heer Geldolf. — Er zijn Vlamingen zonder complexen.

De heer Van Mechelen (Minister van Nederlandse Cultuur). — Er zijn zo weinig Vlamingen zonder complexen.

De heer Vanderpoorten. — Zij zijn bezig hun frustraties te verzoenen.

De **heer Van Mechelen** (Minister van Nederlandse Cultuur). — Wel kan ik stellen dat tijdens mijn vierjarig beleid ik een groot aantal vragen heb gekregen, interpellaties heb moeten doorstaan over het B.R.T.-beleid welke uit de meest verschillende hoeken zijn gekomen, van vrijzinnigen, van katholieken, van socialisten, liberalen, Volksunie- en C.V.P.-zijde.

Ten tweede wens ik te wijzen op het feit dat vandaag met alleen Radio en Televisie, maar heel het *traditioneel maatschappelijk bestel* — het gezin, de Kerk, het onderwijs, de politieke partijen, de vakbonden enz. — onderhevig zijn aan contestaties en frustraties.

In sommige persverslagen die op de bespreking van 16 mei zijn gevolgd werd niet geheel ten onrechte geschreven „het land heeft de B.R.T. die het waard is”. Dat wil zeggen de Omroep is noodzakelijkerwijs een weerspiegeling van de maatschappelijke verhoudingen in dit land.

De B.R.T. is de caleidoscoop maar ook een smeltkroes van ons maatschappelijk leven. Hij ontsnapt niet aan de ideologische en politieke strevingen en oriëntaties die in onze bevolking leven. Dit is in alle staatsomroepen het geval en dit zal vooral in ons land het geval zijn, waar, als haast nergens ter wereld, ideologie en politiek verweven zijn.

Gelijkaardige problemen in andere maatschappelijke sectoren als het onderwijs, de administratie, de gezondheidszorg, zijn daar een levend bewijs van.

Het is illusoir en het zou schijnheilig zijn te verwachten dat de Omroep-instituten onaantastbare, ongevaarbare instellingen zijn, torenhoog verheven boven de dagelijkse confrontatie van tegengestelde ideologische en politieke strevingen.

Ik heb niet de illusie dat door welke wijziging van wet, decreet of herstructurering van de Omroep ook, de B.R.T. aan dit maatschappelijk gegeven zal ontsnappen.

Wij moeten er echter wel naar streven om alle maatschappelijke tendensen op een geordende wijze in de Omroep te integreren onder democratisch toezicht, wars van elk corporatisme. Ook hier treed ik volledig het standpunt bij van de heer Van Eynde „dat niemand uit een aanstelling in de Omroep mag besluiten dat dit medium een persoonlijk eigendom of een tribune voor persoonlijke maatschappij-opvatting kan worden”.

Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren. Ik wens een tweede hoofdstuk te bespreken: de culturele en vormende opdracht van de Omroep.

De heren Swaelen en Ramaekers zijn vooral blijven stilstaan bij de culturele en vormende opdracht van de Omroep. De heer Geldolf wenst de klemtoon eerder te leggen op de intellectuele informatie en vorming.

Ik wens daarom uitvoerig stil te staan bij deze, wat ik zou noemen, hoofd functie van de Omroep en meer speciaal in welke mate een wijziging aan de Omroepwet en de interne structuur kan bijdragen tot dit hoogstaande ideaal.

Op de eerste plaats kent ons kleine land de rijkdom van een tweeledige cultuur. Maar deze tweeledigheid, hoe rijk, hoe onvervangbaar ook, legt technische beperkingen op. In tegenstelling met de meerdere zenders van onze buurlanden beschikt in ons land elke taalgemeenschap voorlopig slechts over één enkel net. Een van de moeilijke interne vraagstukken van onze TV-omroep is de beperkte zendtijd en deze zendtijd te verdelen in programma's waarin iedereen zijn gading vindt en waarbij bovendien de eerste opdracht van dit belangrijk cultuurinstrument bij uitstek — de cultuurspreiding — niet te zeer in het gedrang komt.

Het is duidelijk dat het gebrek aan voldoende zendtijd een hinderpaal is voor een ruime verscheidenheid; in niet onbelangrijke mate vindt de kritiek op de TV-programmatie hierin zijn oorsprong.

De heterogene behoeften van vele bevolkingsgroepen zouden moeten uitmonden in een groter programma-aanbod.

De Regering is zich hiervan bewust. Hoe zwaar de financiële consequenties ook zijn, het is de bedoeling om over enkele jaren een *tweede TV-net* in de ether te brengen. In feite betekent dat voor ons land in het totaal vier netten.

Zolang dit tweede net niet gerealiseerd is kan de B.R.T. niets anders dan ook aan de overgrote meerderheid van de TV-kijkers de ontspanningsprogramma's bieden waarom dit publiek vraagt. Vergeten we

niet dat meer dan de helft van de Vlaamse volwassen bevolking slechts *lager onderwijs* heeft gevolgd.

Het zou een illusoire en onrealistische politiek zijn de instructieve programma's van de B.R.T. op te voeren in de hoop dan de meerderheid van de kijkers met een beperkte culturele bagage en belangstelling voor deze opvoedende programma's meer te zullen interesseren.

Onderzoekingen door de B.R.T.-Studiedienst hebben bewezen dat dit kijkerspubliek in dat geval onmiddellijk naar andere concurrerende buitenlandse zenders overschakelt en voor de B.R.T. verloren is. De B.R.T. bekleedt lang niet meer de bevoorrechte monopolie-positie van enkele jaren geleden. Vanzelfsprekend zal deze situatie — die de keerzijde is van onze geografische voordelige ligging — zich niet automatisch wijzigen door het invoeren van een tweede net, *a fortiori* niet van een uitsluitend tweede instructieve omroep. Maar het tweede net zal de verscheidenheid van het programma-aanbod zeker ten goede komen.

Deze toestand leert ons bovendien dat nog zeer veel *onderzoek* zal nodig zijn om de televisie — dit zo machtige communicatie-instrument — ten dienste te stellen van de democratisering van de cultuur. Een bijzondere inspanning zal moeten geleverd worden van allen die bij de productie van de „software” betrokken zijn om de didactische verpakking van vormende programma's zo te verrichten dat ook de zwak gemotiveerde kijker er belangstelling voor heeft.

Het is de Hoge Vergadering bekend dat ik enkele maanden geleden een *bijzondere raadgevende commissie* — heb geïnstalleerd om het vraagstuk van de bijdrage van de *TV in voortdurende vorming* te onderzoeken en op deze wijze ook het tweede net, of beter nog de verruiming van de zendtijd op het vlak van de programmatie voor te bereiden.

Ik verwacht van deze commissie duidelijke voorstellen met betrekking tot een betere integratie van radio en televisie in de volwassenenvorming.

Het is U tevens duidelijk hoe voorzichtig wij de suggestie zullen moeten benaderen om van de tweede Omroep louter een instructieve omroep te maken, zoals sommigen voorstellen.

Ik ben het eens met de heer Swaelen die de doeltreffendheid van dergelijke oplossing ernstig betwijfelt. Wij moeten er naar streven dat beide programma's informatie, vorming en ontspanning zouden bezorgen.

Enkele ervaringen leren dat bepaalde didactische programma's zoals bijvoorbeeld het minderheidsprogramma „*Jonger dan je denkt*” hoge waarderingcijfers bereiken tegenover hun beperkte kijkdichtheid. Maar hiervoor zijn twee voorwaarden vereist :

1. dat zij duidelijk afgestemd zijn op specifieke groepen, in dit geval bejaarden ;
2. dat het programma de juiste motivering oproept en goed gemaakt is.

Soortgelijke voorbeelden zijn een aanwijzing dat ook de „instructieve” TV een kans heeft op de omroep; maar het is anderzijds zo dat de volwassenenvorming een jonge wetenschap is en wij voorlopig aan dit gebrek aan ervaring nog tolgeld betalen.

Wat er ook van zij, het lijkt mij noodzakelijk dat een ernstige inspanning moet worden verricht om tot een meer *samenhangend, doeltreffend en gericht* beleid inzake vormende programma's via de televisie te komen.

Deze behoefte zal nog groter worden naarmate de zendtijd met het invoeren van een tweede net zal kunnen verruimd worden.

Zelfs wanneer het tweede net niet louter een „educatief net” zal zijn, dan lijkt het mij wel het overwegen waard dat in de structuur van de B.R.T. een bijzondere dienst zich met *didactische vormgeving* van deze instructieve programma's, hun *motivering* en *doelgerichtheid*, zou bezighouden.

Een tweede opmerking met betrekking tot de B.R.T.-programma's. Ik geloof ook dat wij in onze kritiek elke overdadige emotie of frustratie moeten uitschakelen. Het is met juist dat onze B.R.T.-programma's banaal of van een laag intellectueel niveau zijn. Er zijn zwakke programma's en lacunes; wie zou dit betwijfelen; er zijn ook grootse en geslaagde programma's.

Twee jaar geleden interpelleerde een Franstalig Brussels Senator mijn Collega van Franse Cultuur over het gebrek aan niveau van de R.T.B. en stelde de B.R.T. als voorbeeld voor haar programma's.

De heer Calewaert. — Hij verstond trouwens geen Nederlands.

De heer Van Mechelen (Minister van Nederlandse Cultuur). — Negatief generaliseren is dus uit den boze. Een paar voorbeelden. Men vergeet niet dat de B.R.T. aan de wieg stond van wat nu het *Festival van Vlaanderen* is geworden. Ik wens hulde te brengen aan de heren Briens en Aerts die hiervan de pioniers waren, maar hun werk zou onmogelijk geweest zijn zonder de instemming van de Directeur-Generaal en de Programmadirecteurs. De televisie stond aan de wieg van de *S.O.S. Natuur-Actie* en droeg aldus in grote mate bij tot de kritische bewustwording van onze bevolking ten opzichte van het bedreigde leefmilieu.

Men kan toch niet ontkennen dat zich de laatste jaren een zekere „grijsheid” in de programmering heeft voorgedaan. Anderzijds gaven sommige betwiste onderwerpen aanleiding tot langdurige controversen, zelfs gerechtelijke gedingen.

Een probleem dat door velen werd naar voren gebracht, betreft de zendgemachtigde verenigingen. Hoeft het te verwonderen dat tegenover de kittelorigheid van belangengroepen allerlei, en de kittelorigheid zit zowel rechts als links, de programmamakers uiterst voorzichtig worden en sommigen ontmoedigd dreigen te worden.

De heer Geldolf. — Mijnheer de Minister, mag ik even een vraag stellen betreffende de terminologie? Ik stel dikwijls vast dat in dat verband wordt gesproken over belangengroepen en dat in de B.R.T.-milieus de mentaliteit heerst de parlementairen en de politici gelijk te stellen met een belangengroep. Ik wil erop wijzen dat wij de verkozenen des volks zijn, en geen belangengroep met rechtstreekse vertegenwoordiging in een onrechtstreekse democratie.

De heer De Croo. — Dat gelooft niemand van jullie.

De heer Van Mechelen (Minister van Nederlandse Cultuur). — Ik heb het woord „belangengroep” uiteraard niet gebruikt voor de leden van deze Raad maar voor de leden van diverse groepen die zich voortdurend op de ene of de andere wijze gefrustreerd voelen. Uiteraard is dat woord niet bedoeld voor de leden van de Kamer van Volksvertegenwoordigers noch voor de Senatoren.

Wij hebben een omroep die ook gesneden is op de maat van ons land. Er moeten, zoals ik op 11 april betoogd heb, wellicht andere wegen gezocht worden om tot grotere openheid te komen. Programma's die *ideologisch* herkenbaar zijn, in vrijheid worden gemaakt en derhalve buiten de beoordeling vallen van de zogenaamde absolute objectiviteit. Ik heb met belangstelling vastgesteld dat de verschillende woordvoerders verwijzen naar Nederland en de mogelijkheid opperen ons aan dit voorbeeld te inspireren. De heren Calewaert en Schiltz hadden het meer bepaald over de uitbreiding van bepaalde aan verenigingen toevertrouwde programma's.

In beginsel meen ik wel dat een zekere schakering in de programma's die een uitgesproken *maatschappelijk*-communicatieve rol onder de burgers hebben, heilzaam kan zijn.

Eigen reportages, naast deze van de B.R.T., documentaires op basis van de naakte nieuwsfeiten zouden kunnen verhelderend zijn, en zonder in uiterste subjectiviteit of propaganda te vervallen toch vanuit een bepaalde maatschappelijke visie het nieuws commentariëren. Een zekere concurrentie in de informatie zou ook de burger ten goede komen.

Ik wens vooraf duidelijk te stellen dat de Omroepwet van 1960 reeds alle ruimte laat om aan stichtingen en verenigingen zendtijd te verlenen. Ik meen dus dat deze aangelegenheid niet onmiddellijk in het raam van de wetswijziging of het decreet hoeft te worden behandeld.

Er zullen trouwens nog heel wat technische, administratieve en politieke aspecten moeten onderzocht worden vooraleer men met dit experiment begint. Ik meen derhalve dat een ernstig onderzoek geboden is vooraleer een beslissing ter zake wordt genomen.

Ik neem mij voor, parallel met de concrete voorbereiding van de nieuwe decreten, ruime consultatie te houden in de geëigende commissies van de **Cultuur**-raad waar alle parlementaire fracties vertegenwoordigd zijn.

In ieder geval komt het mij voor dat wij in de bevoegde commissie van deze Cultuurraad de opvattingen van de verschillende parlementaire fracties hierover moeten kennen omdat zij, op de ene of andere wijze, betrokken zijn met, familie zijn van deze zendgemachtigde verenigingen.

Dames en Heren, in mijn derde hoofdstuk zou ik **één** van de meest nevralgieke punten willen aansnijden, namelijk de informatieopdracht van de Omroep en de objectiviteit van de berichtgeving.

Alle sprekers zonder onderscheid, onder andere de heren Swaelen, Calewaert, Schiltz, Ramaekers en **Geldolf**, hebben dit probleem uitdrukkelijk behandeld; de bezorgdheid is bij allen groot geweest.

De heer **Geldolf** heeft zeer terecht de klemtoon gelegd op de belangrijke opdracht van de Omroep tot intellectuele vorming van de burgers. Hij heeft dat verschillende keren onderstreept. Het is inderdaad de taak van de Omroep de burgers in staat te stellen het wereldgebeuren beter te situeren en zelf persoonlijk te kunnen interpreteren. Het is natuurlijk afhankelijk van de feiten die ter beschikking worden gesteld. Wij zijn het er allen over eens dat deze feiten aan twee voorwaarden moeten voldoen, namelijk zij moeten objectief zijn en volledig zijn.

Maar het antwoord op „wat is volledig” en „wat is objectief” is bijzonder ingewikkeld. Er zijn de laatste jaren eindeloze tractaten over geschreven.

Ik meen dat bij het formuleren van definities of van waterdichte criteria nooit een afdoende oplossing zal gevonden worden.

Het enige operationeel criterium blijft de deontologische eerlijkheid van de journalist, tenminste indien wij de vrijheid van berichtgeving willen blijven nastreven.

Leden van deze Vergadering hebben de mening geuit dat in een officiële omroep in bepaalde gevallen de Regering toezicht zou moeten kunnen uitoefenen op de berichtgeving.

Het is daarom van belang dat nogmaals aan de bedoeling van de Wetgever van 1960 wordt herinnerd. Ik geloof dat de heer Ramaekers de tekst op 16 mei jongstleden reeds heeft voorgelezen, maar ik wil deze tekst nogmaals herhalen.

Artikel 28 luidt dus : „ de nieuwsuitzendingen van elk der instituten worden in een geest van strenge objectiviteit en zonder enige voorafgaande censuur van de regering gegeven”.

Dit betekent dat de Regering de uitzending door radio of televisie van een bepaald nieuws niet kan gebieden noch een bepaalde versie van het nieuws kan opdringen, noch op enige wijze tussenbeide kan komen om de nieuwsuitzending in een of andere zin te beïnvloeden.

Indien berichten zouden worden doorgegeven die de openbare orde of het algemeen belang in het gedrang kunnen brengen of die de objectiviteit niet hebben nageleefd, dan kan de voogdijminister disciplinair optreden, hetzij rechtstreeks tegen de Directeur-generaal of de Programmadirecteurs, hetzij niet-

rechtstreeks tegen andere personeelsleden via de beheersorganen van het instituut.

Misbruiken kunnen dus uitsluitend achteraf worden tegengegaan.

De heer Schiltz heeft een interessante gedachte naar voren gebracht en, niettegenstaande zijn afwezigheid, wens ik dit toch te vermelden, namelijk of niet als correlarium voor de vrijheid van informatie ook het recht bestaat om het nieuws op te zoeken en door te geven en of wij op een of andere wijze er niet moeten aan denken, zoals men gedaan heeft in de Verenigde Staten van Noord-Amerika, een zekere plicht tot het verstrekken van informatie aan de overheid op te leggen.

Dit is natuurlijk een zeer zwaar probleem. Soms gebeurt het dat bij achteraf betwiste uitzendingen, de stem van de overheid niet aan het woord is gekomen omdat de overheid vaak niet wenste deel te nemen aan een dergelijk gesprek.

Wat de andere programma's betreft die geen nieuws zijn in de strikte zin van het woord, heeft de wet van 1960 ook een preventief toezicht van de overheid mogelijk gemaakt, ook al zal dit op het eerste gezicht indruisen tegen het grondwettelijk recht van vrije meningsuiting.

Tot zover de context van de wet van 1960.

Tegenover de opvatting van een sterker regeringstoezicht heeft de heer Ramaekers gesteld dat het verbod van censuur zou moeten doorgetrokken worden tot alle informatieve programma's en dat het woord „regering” zelfs zou moeten vervangen worden door „zonder enige censuur van welke emanatie ook van de uitvoerende macht”.

Ik zou zijn mening kunnen delen, met dien verstande dat in de nieuwsdienst van de B.R.T. een hiërarchie blijft bestaan die verantwoordelijk blijft voor de naleving van de wet en indien tegelijkertijd volgende voorwaarden zijn vervuld :

1. Op de eerste plaats het instellen van een *Ere-Kamer*, zoals de heer Swaelen heeft voorgesteld. Aan deze Ere-Kamer kunnen specifieke deontologische problemen van de omroep-journalist worden voorgelegd, hetzij op verzoek van de Directeur-generaal, hetzij van de Raad van Beheer, hetzij van de belanghebbende journalisten zelf. De Ere-Kamer kan optreden bij betwistingen en aldus zowel de journalist *in bescherming nemen tegen kritiek van buitenuit*, als de Raad van Beheer adviseren over mogelijke tekortkomingen.

De omroepjournalisten zouden er zich moeten toe verbinden de richtlijnen van dit college na te volgen.

Deze Ere-Kamer mag vanzelfsprekend geen afbreuk doen aan de normale procedure in verband met eventuele tekortkoming van zuiver disciplinaire aard; deze blijven behoren tot de bevoegdheid van de hiërarchie, namelijk hetzij van de Directeur-generaal, hetzij van de Raad van Beheer. Naar mijn mening zou deze Ere-Kamer moeten samengesteld zijn uit journalisten en gespeciali-

seerde hoogleraren, onder het voorzitterschap van een magistraat.

De omroepjournalisten zouden bijgevolg in eerste instantie in beroepsaangelegenheden door hun gelijken beoordeeld worden. Hun uitspraak kan jurisprudentie scheppen, een belangrijke leidraad voor Directie en Raad van Beheer, hun autonomie versterken en de objectiviteit ten goede komen.

2. Er is een tweede middel om de objectiviteit te bevorderen, namelijk het voorzien in bepaalde gevallen van een „recht op antwoord”, indien gebleken is dat de berichtgeving heeft gefaald.
3. Ten slotte geloof ik dat een betere structuur en werking van de B.R.T.-redactie de evenwichtige opbouw van de objectieve berichtgeving in grote mate zal verbeteren. Dit betekent natuurlijk een gezagvolle organisatie van de B.R.T. met concrete vaststelling van verantwoordelijkheden.
4. Hiermee verbonden is het probleem van het zogenaamd „bijzonder statuut van de omroep-journalist“. Verschillende woordvoerders en inzonderheid de heren Calewaert en Ramaekers, zijn met dit aspect begaan.

Ook hier wens ik te herinneren aan wat in deze Vergadering is gezegd — ik meen dat de heer Geldolf stelde dat het objectieve journalistieke produkt „alleen het resultaat kan zijn van het botsen van verschillende tendensen“. Dit sluit in dat de beste waarborg voor objectiviteit een uitgebreide en professioneel-ervaren journalistieke staf is. Ik ben het eens dat de journalistieke staf van de B.R.T. zou moeten worden uitgebreid, waardoor het mogelijk wordt dat journalisten zich meer specialiseren.

Sommigen stellen voor het ambtenaren-statuut van de B.R.T.-journalist te vervangen door een autonoom statuut. Er is echter niet veel speelruimte tussen het ambtenarenstatuut van de B.R.T.-journalist en dit van een journalist onder bediendencontract bij een krant. Indien de journalist niet onder het hiërarchisch toezicht staat van Directie en Beheer, aan wie is hij dan wel verantwoordelijkheid verschuldigd?

De meest ondoeltreffende oplossing zou zijn de bestaande hiërarchie af te breken en te vervangen door een college dat gemeenschappelijk en dagelijks de verantwoordelijkheid zou dragen over het nieuws. Er is eenheid van gezag nodig, wil men vermijden dat men in een chaos belandt.

Wat nodig is, is dat de hiërarchie haar beoordeling kan staven op de uitspraak en het advies van een deskundig college.

In deze context wil ik wel een *eigen statuut* van de B.R.T.-journalist opvatten.

De heren Ramaekers en Geldolf, en ook de heer Schiltz, hebben gevraagd dat het Parlement meer gelegenheid zou krijgen om te weten wat de Omroep, vooral de televisie, programmeert of geprogrammeerd heeft. En wederzijds zou de televisie meer aandacht moeten besteden, onder meer door de

nieuwsdienst, van wat er zich in het Parlement afspeelt.

Terecht stellen zij dat leden van het Parlement vaak op reis zijn in de provincie en dat zij niet voortdurend op de hoogte kunnen zijn van hetgeen deze Instituten uitzenden. Anderzijds stellen zij dat de publieke opinie te weinig kennis krijgt van hetgeen in het Parlement gebeurt. Er werd zelfs gezegd dat voor een deel het absentisme het gevolg zou kunnen zijn van onvoldoende voorlichting van de kijker en de luisteraar van hetgeen hier gebeurt.

Daar is een eenvoudige oplossing voor.

1. Indien het Bureau van deze Vergadering beslist dat de uitzendingen van openbare debatten bijvoorbeeld van dit debat over de B.R.T., rechtstreeks, geheel of gedeeltelijk kunnen worden uitgezonden, dan zal het nieuws uit de Wetstraat automatisch veel aantrekkelijker nieuwswaarde krijgen dan een journalistiek resumé van op de trappen van dit parlamentsgebouw, hoe goed het ook door de TV-journalist wordt samengevat.

De televisie is immers een visueel medium en men moet het gebruiken waarvoor het dient, namelijk **beelden** die het nieuws situeren.

Dit is een suggestie welke ik graag overmaak aan de Voorzitter van deze Vergadering en aan het Bureau.

2. Er is een tweede middel om de hiaat tussen Parlement en Omroep te overbruggen.

Ik stel voor gebruik te maken van de nieuwste technische middelen, met name de **beeldbandopnemer**, de videorecorder. Dit betrekkelijk eenvoudig apparaat maakt het mogelijk uitzendingen op band vast te leggen en deze later op nieuw af te spelen.

Het is een koud kunstje zo'n apparaat door de documentatiediensten van de Cultuurraad te doen installeren en de opdracht te geven bestendig alle belangrijke programma's van de televisie op te nemen, ten einde deze ter beschikking te stellen gedurende enkele tijd ten gerieve van de belangstellende Parlementsleden.

Zo kunnen de Leden zich vergewissen wat de Omroep doet met de gelden waarover hier wordt gestemd.

3. Er is eventueel de mogelijkheid om de **documentatiediensten** van de Cultuurraad in het bezit te stellen van de kopij van het radionieuws en daar waar mogelijk van het televisienieuws.

Als men mij dat vraagt, zal ik daar graag voor zorgen.

Dames en Heren, zo kom ik dan tot het vierde en laatste hoofdstuk, namelijk over de wijziging van de Omroepwet. Welke wijzigingen moeten wij aan de Omroepwet aanbrengen?

Ik heb de opmerkingen van de woordvoerders verdeeld in categorieën, namelijk de aangelegenheden:

A. *van wetgevende aard*,

B. deze *van organisatorische aard*, namelijk de interne structuur van de Omroep en het statuut van de personeelsleden.

Wat het *aspect van wetgevende aard* betreft, lijdt het geen twijfel dat de Grondwet de Cultuurraden bevoegd verklaart over de omroepproblemen.

De wijziging van de Omroepwet zal in deze zin worden voorbereid. In concreto zullen de nieuwe omroepinstituten voor radio en televisie hun *rechtsg grond* putten in nieuwe uit te vaardigen decreten die deze omroepinstituten zullen oprichten.

Er is uitzondering gemaakt voor twee materies welke de Grondwet heeft voorbehouden aan de Wetgevende Kamers, namelijk de reclame en de regeringsmededelingen.

Wat het algemeen statuut van de omroep betreft, ben ik van mening dat de *basisbeginselen* van de Omroepwet van 1960 kunnen behouden blijven. De omroepinstituten dienen openbare diensten te zijn bestemd voor de gehele gemeenschap.

De heer Daems gaf als zijn voorkeur te kennen dat vrije zenders naast officiële, zoals in Groot-Brittannië het geval, zouden moeten kunnen opgericht worden. Maar vergeten wij niet dat voor wat de omroep betreft, een groot land over andere mogelijkheden beschikt dan een klein land, België heeft reeds twee zenders, waarvan de netten over enkele jaren zullen ontdudd worden; dat betekent in feite vier netten, wat voor een klein land omvangrijke investeringen meebrengt.

De heer Grootjans. — Mijnheer de Minister, de vrije netten toch niet?

De heer Van Mechelen (Minister van Nederlandse Cultuur). — Mijnheer Grootjans, de vrije netten zouden ons ook geld kosten. Zij zouden in grote mate door de reclame worden gespijsd.

Als zij door de reclame worden gespijsd, dan zal geld van de andere media worden afgenomen. Nu geloof ik precies niet dat dit van aard is om de vrije opinievorming te bevorderen.

De heer Grootjans. — Mag ik U een opmerking maken, Mijnheer de Minister? U is vrij vlug gegleden over de problemen van de relatie tussen radio en televisie aan de ene kant en pers aan de andere kant. Ik vind dat deze problemen ergens samengaan en dat wij eens de gelegenheid moeten krijgen daarover een grondige bespreking te voeren, hetzij in het Parlement, hetzij in de Cultuurraad.

Indien gij pleit voor een aangroei van het aantal journalisten in radio en televisie, treedt men dan ook niet op het terrein van de geschreven pers, omdat radio en TV-journalisten toch met de gelden van de gemeenschap worden betaald?

Dat is een essentiële vraag en het wordt tijd dat deze vraag ernstig wordt onderzocht.

De heer Van Mechelen (Minister van Nederlandse Cultuur). — Ik ben het volkomen met **U eens**. Laten wij echter niet vergeten dat de pers het nieuws moet brengen op een wijze die strookt met de opvattingen — ideologische of andere — van de groep waarvan

zij de emanatie is. De taak van radio en televisie bestaat erin te streven naar een objectieve berichtgeving.

„Het nieuws achter het nieuws” kan worden gebracht door journalisten uit de vrije pers die dan hun „ gekleurde kijk” op de berichten kunnen geven. Misschien kunnen wij met deze formule tot een oplossing komen.

Ik heb niet gesproken over het probleem van de pers in het algemeen, want ik geloof dat dit debat meer bepaald gaat in de richting van wijzigingen aan het statuut van de B.R.T.

Ik ben het er mee eens dat het nuttig is een fundamenteel debat aan de gehele problematiek te wijden, hoewel de reclame daarin niet thuishoort omdat de Grondwetgever uitdrukkelijk de reclame aan het Parlement heeft toevertrouwd. Hij heeft andere materies in radio en TV-beleid aan de Cultuurraad overgemaakt.

De heer De Croo. — U spreekt, Mijnheer de Minister, over het probleem van de objectieve voorlichting en van de vrije pers, waarover U echter weinig zegt. Heeft U bijvoorbeeld, het systeem laten onderzoeken dat sinds een vijftiental jaren in Groot-Brittannië bestaat waar, naast de B.B.C. de I.T.A. functioneert. Deze I.T.A. wordt door de reclame gefinancierd maar geeft de Britse kijker de mogelijkheid om selectief te werk te gaan. Hij kan kiezen tussen een zender gefinancierd door de Staat en een andere gefinancierd door reclame.

Ik geloof dat dit probleem door uw diensten niet werd onderzocht, hoewel het toch te maken heeft met de objectiviteit van de informatie.

De heer Van Mechelen (Minister van Nederlandse Cultuur). — Ik geloof dat het probleem werd bestudeerd. Ik heb U reeds gezegd niet te willen vooruitlopen op de toekomst. Het is duidelijk dat de Regering ondubbelzinnig stelling heeft genomen tegen het invoeren van de reclame. Er bestaat nochtans het stelsel van de commerciële zenders.

De heer Geldolf. — Maar het resultaat is hetzelfde.

De heer Van Mechelen (Minister van Nederlandse Cultuur). — Het ligt inderdaad vrij dicht bij elkaar.

De heer De Croo. — Maar de reclameloze zender blijft behouden, zoals het in Groot-Brittannië bestaat.

De heer Van Mechelen (Minister van Nederlandse Cultuur). — Ik geloof dat dit toch een zware domper voor de geschreven pers zou zijn.

De heer Grootjam. — Tenzij men de geschreven pers daarbij betreft.

De heer Van Mechelen (Minister van Nederlandse Cultuur). — Zelfs als men de geschreven pers bij

dergelijke commerciële zender zou betrekken, dan is het toch duidelijk, van economisch standpunt uit, dat **het** percentage dat voor reclaimedoeleinden wordt afgenomen geen ander medium kan dienen. Indien een ander medium wordt toegevoegd, dan worden de middelen **ponds-pondsgewijze** verdeeld. De heer De Croo weet net zo goed als ik dat in Nederland, in Engeland en in nog andere landen verschillende kranten over de kop zijn gegaan vermits zij niet meer dezelfde bron van inkomsten hadden. De Regering is in die verschillende landen moeten overgaan tot het zeer zwaar subsidiëren van de opiniepers, hetgeen aanleiding geeft tot zeer eigenaardige verhoudingen, als dit niet op basis van objectieve criteria kan gebeuren, op basis van : wij blijven bestaan of wij blijven niet bestaan.

Het tweede argument, en ik herhaal het: wij zitten hiermede buiten deze Cultuurraad, is het verbruikersargument, maar ik stel voor dat wij dit misschien in het Parlement zullen kunnen behandelen. De meeste woordvoerders hebben eigenlijk gesteld dat ons omroepbestel een openbare dienst moet zijn en dat het statuut van een openbare dienst de beste waarborg is om de gehele gemeenschap te dienen. Dat wil toch niet betekenen dat onze omroepdiensten staatsdiensten zijn, maar dat zij een statuut hebben dat door de overheid in casu deze wetgevende Kamer — en hier bedoel ik het Cultuurparlement — tot stand gebracht, het beginsel van de continuïteit en het gelijkgebruik huldigt.

Voor de heer Swaelen zijn de gemeenschapsdienst en het impact van radio en televisie in onze samenleving van determinerende rol om het karakter van openbare dienst te motiveren.

De motivering van de heer Calewaert lag vooral in de niet-gebondenheid van de Omroep. Ook de heer Schiltz onderstreepte de betekenis van het publiekrechtelijk karakter als beste waarborg voor objectiviteit.

Ik meen dus dat de autonomie of het zelfbeschikingsrecht van de Omroep een consensus heeft en dus de regel is en wat de uitzonderingen betreft, met name de verhouding tot de voorgedijministers, deze uitdrukkelijk in de wet voorzien zijn of bij decreet moeten vastgelegd worden.

De waarborg van de onafhankelijkheid ligt ook op het politieke vlak, de wetgever die de instituten in leven heeft geroepen en de Regering ter verantwoording kan roepen.

Er is ten tweede de Raad van Beheer. Ik meen te mogen zeggen dat er unanimiteit bestaat tussen alle fracties, in geval ik teminste de verschillende woordvoerders goed heb verstaan. Ik heb het verslag nog eens goed nagelezen.

De Raad van Beheer zal worden samengesteld volgens een evenredige politieke vertegenwoordiging in de Nederlandse Cultuurraad.

Deze samenstelling is overigens vastgelegd in het ontwerp van cultuurpact, zoals het door verschillende politieke fracties is opgesteld.

In deze formule kan het **procédé** van de coöptatie niet worden aangehouden, maar dit is ook niet meer nodig.

Ik meen niet dat het noodzakelijk is dat de samenstelling van de Raad van Beheer onmiddellijk gekoppeld wordt aan de uitslag van de verkiezingen, zoals de heer Ramaekers voorstelde.

Ik meen dat dit de Raad van Beheer een te sterk politiek karakter zou geven, daar waar een eerste opdracht erin bestaat aan beheer te doen.

Het is duidelijk dat de beheerders in staat moeten zijn om hun taak naar behoren te volbrengen. Men kan dit bereiken door aan bepaalde beheersambten een voltijds karakter te verlenen, zoals de heer Ramaekers suggereert. Ik vraag me af of dit een goede suggestie is. Maar, men kan ook hetzelfde resultaat op een andere wijze bereiken. Beheerders met een permanent karakter zouden in dat geval super-ambtenaren worden, die het werk van de Directeur-generaal en de Programmadirecteurs slechts zouden herdoen. Hetzelfde kan bereikt worden door aan de **Vaste Commissie van de Raad van Beheer** ruimere bevoegdheden te delegeren, waardoor het de Raad van Beheer mogelijk wordt zich bezig te houden met de essentiële beleidsopdrachten. Wat de onverenigbaarheden betreft, treed ik het standpunt van de heer Swaelen bij. Het bijzondere publiekrechtelijke karakter en de monopoliepositie van de B.R.T. maken het wenselijk dat er zo weinig mogelijk bindingen bestaan met gelijkaardige communicatiesectoren uit de particuliere sector.

De heren Swaelen, Ramaekers en Schiltz zijn de gedachte van een **Programmaraad**, waarvan ik de oprichting reeds vroeger heb voorgesteld, bijgetreden. Ik meen dat dit een zeer goede gedachte is.

De heer Calewaert heeft uitdrukkelijk gesteld dat **één** van de inzichten van zijn groep was, het publiek nader te betrekken bij de programma's, dat dit noodzakelijk is. Inderdaad, bij het tot stand komen van dit decreet hadden die programma's moeten worden voorzien. Dit was wel voorzien in de wet, maar wij kunnen daarover eens van gedachten wisselen. Naast het beheersorgaan, dat samengesteld zal zijn door de evenredige politieke vertegenwoordiging van dit Cultuurparlement, zouden wij een adviserend orgaan hebben dat alle verschillende sociale economische en socio-culturele groepen zal verenigen — wat dus de kijker en de luisteraar zou verenigen — die hun gemotiveerd advies aan de Raad van Beheer zouden kunnen geven. Ik zou zelfs iets meer van dat lichaam verwachten dan af en toe een consult uit te brengen. Het moet inderdaad een hoge standing hebben.

De heer Schiltz stelde de vraag waarom nog een ontwerp van wet nodig is, nu de Cultuurraden bevoegd zijn.

Het ontwerp van wet zal uitsluitend betrekking hebben op de **splitsing van het Instituut voor Gemeenschappelijke Diens ten**.

Het beheer van de overblijvende gemeenschappelijke

aangelegenheden zal toevertrouwd worden aan de vaste commissies van de door de beide Cultuurraden op te richten omroepinstituten.

Een bijzondere procedure zal worden ingesteld om de aangelegenheden van gemeenschappelijk belang te beheren, namelijk de radiodienst in de Duitse taal en de Wereldomroep alsmede enkele gemeenschappelijke diensten.

Bij wet zullen verder, zoals de Grondwet voorschrijft, eveneens worden geregeld aangelegenheden in verband met de reclame en de regeringsmededelingen. De heer Calewaert had het uitvoerig over de privatisering van de Omroep. Hij stelde een aantal concrete vragen waarover ik reeds de informatie heb gekregen. Ten einde niet in details te moeten treden zal ik deze gegevens aan hem schriftelijk bezorgen. Wat het algemeen probleem betreft van de bijdragen van de prive-sector en van de particulieren aan de B.R.T., ben ik van mening dat het niet mag zijn dat de B.R.T. beroep doet op privé-instanties, wanneer deze taken ook door de Omroep zelf kunnen worden verricht. Anderzijds mag men niet principieel beslissen dat de B.R.T. in geen enkele omstandigheid op de particuliere sector zou mogen beroep doen. De Omroep is een zeer flexibel bedrijf en het is niet altijd mogelijk in eigen huis de nodige opdrachten tot een goed einde te brengen.

Ik zou dus voorstellen, geachte Collega, dat wij bij gelegenheid van de bespreking van de begroting eventueel deze cijfers die ik U gegeven heb, zouden toetsen aan de globaliteit van de cijfers die voor bepaalde posten werden uitgetrokken.

De *sluikreclame* waarover de heer Calewaert het heeft gehad, situeert zich in de algemene problematiek van de etherreclame die door de grondwetgever aan het Parlement is voorbehouden.

Dit vraagstuk staat overigens ook aan de agenda van de bevoegde Kamercommissie voor Cultuur.

De heer Grootjans heeft een wetsvoorstel ter zake neergelegd om in het Parlement een commissie te belasten met een onderzoek. Ik heb dan ook het gevoel dat de meeste fractieleden akkoord zullen kunnen gaan, zodanig dat ik dit nu verder mag terzijde laten.

Een bijzonder maar niet minder belangwekkend probleem is de ontwikkeling van de *kabeltelevisie*, waarover de heren Calewaert, Daems en Schiltz het hebben gehad.

Hierover is nog geen bespreking in de schoot van de Regering gebeurd maar ik neem mij voor om, in overleg met mijn Collega van P.T.T., dit spoedig te doen.

Mijn persoonlijk standpunt zou ik als volgt willen samenvatten :

1. Kabeltelevisie moet beperkt blijven tot het verdelen van „ programmasignalen ” langs een andere weg dan de ether, dus *geen eigen programma's*.
2. De oprichting van een *gemengde commissie*: R.T.T.-B.R.T. waarin specialisten de verschillende voor- en nadelen van de mogelijke systemen

onderzoeken en zulks met het oog op een objectieve voorlichting van alle belanghebbenden, is een *absolute noodzakelijkheid*.

3. De verdeling van de programmasignalen naar de distributiecentra van de privé-instellingen die de signaalverdeling verzorgen, moet gebeuren door de zorgen van de R.T.T.-B.R.T.

Een woord nu over de maatregelen van structurele aard.

De vernieuwing van het omroepbeleid moet ook gebaseerd worden op de gelijktijdige aanpassing van de interne organisatie.

De aanpassing is noodzakelijk door de uitbreiding van het medium.

Ten eerste, het personeelsstatuut zal moeten worden aangepast aan de specifieke eigenschappen van de B.R.T.-functie. Het specifieke karakter van de B.R.T. als openbare dienst maakt het ook noodzakelijk dat een soepeler personeelsbeleid zou worden gevoerd. Heel wat moeilijkheden, die hun nadelige gevolgen hebben op de programma's, zouden kunnen vermeden worden, wanneer een soepeler procedure zou toelaten dat „de juiste man op de juiste plaats” kan tewerkgesteld worden en een gezonde en regelmatige doorstroming van functies zou ontstaan. Deze *interpenetratie* zou vanzelfsprekend geen verworven rechten mogen aantasten. Integendeel, het zou ongetwijfeld ook het arbeidsklimaat ten goede komen.

Het is ondenkbaar dat iemand gedurende 40 jaar eenzelfde scheppende functie zou kunnen uitvoeren. Het is al heel goed wanneer hij na 20 à 30 jaar in **één** functie nog uitstekende diensten kan bewijzen. Ik vind dat de B.R.T.-R.T.B. een groot huis is met vele kamers en dat men van de ene kamer naar de andere moet kunnen overgaan, zodat de mobiliteit van de werkzaamheden kan worden doorgevoerd.

Wij leven in onze Westerse samenleving al te zeer in strak verband, daar moet meer dynamiek in komen. Wij zijn van mening dat de voorgenomen afschaffing van het Instituut der Gemeenschappelijke Diensten heel wat personeels frustraties tussen de vroegere Instituten onderling zal verhelpen. Het zal mogelijk worden in de schoot van het Nederlands Instituut een duidelijker personeelsbeleid te voeren tussen cultureel, technisch en administratief personeel. De beheersorganen worden immers vereenvoudigd. De topzware Algemene Raad wordt afgeschaft en herleid tot een overlegorgaan, dat slechts in bepaalde domeinen beslissingen moet nemen.

Ten tweede, de Raad van Beheer bestudeert tevens de interne reorganisatiemogelijkheden. Er wordt overwogen tenminste drie Programmadirecteurs te voorzien.

Ik acht het noodzakelijk, ook om aan de verschillende strekkingen hun aandeel bij de top te geven.

Ten derde, lijkt het mij duidelijk dat een specifiek B.R.T.-personeelsstatuut nodig is.

Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren, ik heb getracht in mijn tussenkomst te schetsen wat de ver-

schillende fracties als hun standpunt hebben gegeven en ik heb getracht hieraan ook mijn eigen standpunt toe te voegen.

Er bestaan heel wat punten van overeenstemming. Ik denk bijvoorbeeld aan de samenstelling van de Raad van Beheer, de Programmaraad, de noodzaak aan objectiviteit die door verschillende instituten kan worden bevorderd als de Eterraad en andere. Ik ben ervan overtuigd dat wij bij de besprekingen terzake in het Cultuurparlement tot eensgezindheid kunnen komen.

Het is de wens van de Regering, om zo spoedig mogelijk, nadat ik op grond van deze besprekingen een rapport zal hebben uitgebracht, **én** een ontwerp van wet bij het nationaal Parlement in te dienen om de splitsing van de gemeenschappelijke diensten voor te bereiden, **én** een ontwerp van decreet bij deze Cultuurraad in te dienen, opdat wij zeer spoedig dit zeer belangrijk werk zouden kunnen aanvatten, namelijk het omroepbestel na twaalf jaar te regelen voor, laten wij hopen, tweemaal twaalf jaar. (*Applaus op de banken van de C. V.P.*)

De Voorzitter. — De heer Geldolf heeft het woord.

De heer Geldolf (*op het spreekgestoelte*). — Mijnheer de Voorzitter, Heren Ministers, Collega's, ik wil allereerst zeggen dat de uiteenzetting van de Minister zeer veel positieve en zeer veel concrete voorstellen bevat, en een grondig doordacht document vormt dat zeker een belangrijke bijdrage kan leveren voor de definitieve oplossing van het probleem. Het is nu wel zover dat iedereen zich er rekenschap van geeft dat om allerlei redenen het bestaande statuut niet langer kan worden volgehouden. Ondanks alle schijnbare contradicties in het debat dat wij hier hebben gehad, zijn er dus zeer veel punten van overeenkomst.

Wij moeten verder gaan in die richting, en zoals U nu gedaan hebt, Mijnheer de Minister, de punten van overeenkomst concretiseren en een wet tot stand brengen die het misschien toch wel enkele tientallen jaren zal doen in een tijd waarin de evolutie zo snel gaat.

In afwachting daarvan is er nog steeds de bestaande wet, die wel, minder of niet wordt toegepast.

U hebt terecht gezegd dat het probleem van de objectiviteit niet te herleiden valt tot een reeks incidenten.

U hebt gezegd: wat mijn ideologische tendens betreft, krijg ik evenveel brieven en klachten.

U moet dan toch rekening houden met het feit, en ik maak U geen persoonlijk verwijt, dat uw begroting nu reeds twee jaar na elkaar zeer laattijdig en praktisch helemaal niet wordt behandeld in het Parlement. Er hebben zich dus een reeks grieven opgesteld, onder meer wat betreft de concrete gevolgen met betrekking tot de objectiviteit in de B.R.T.

Een debat als dit was dus een gelegenheid om uiteindelijk eens de kraan van de jenever open te zetten.

De andere twee socialistische sprekers hebben de algemene problematiek en de structuur behandeld. Ik heb daar ook enkele zaken van aangehaald, en mij vooral beperkt tot concrete problemen en voorbeelden en ik moet U zeggen dat U op geen enkel van die voorbeelden hebt ingehaakt. Ik heb gesproken over de discriminatie tegenover S.O.L.A.C., tegenover het congres van het Humanistisch Verbond, over de discriminatie tegenover het congres van de Socialistische Mutualiteiten. Dat zijn allemaal zeer recente voorbeelden van misbruik inzake de regels van de objectiviteit. Wij hebben het ook gehad over de bevoordeling van het Davidsfonds.

Wat het Vlaams nationaal zangfeest betreft — en de heer Kamervoorzitter heeft daar enkele dagen terug ook reeds over geproken — verleden zondag wenste ik naar het nieuws van 13 uur te luisteren en in de voorafgaande uitzending „Da Capo” gaf men een gedeeltelijke heruitzending van het Vlaams nationaal zangfeest, met de aankondiging dat men volgende week, op aanvraag van inwoners van die en die gemeenten, met die uitzending zou verder gaan. Ik geloof dat men ergens die grap moet stop zetten. Wat betreft de Vlaamse Leeuw, heb ik in bepaalde kranten gelezen dat wij daar geen beslissing meer over moeten nemen want dat de B.R.T. besloten heeft, of in elk geval sterk overweegt die beslissing te nemen, met ingang van 1 januari 1973 de Brabantonne op het eind van de uitzending te laten verdwijnen en te vervangen door de Vlaamse Leeuw. Dat is een voorbeeld te meer dat aantoonde dat de parlementairen in verschillende aangelegenheden alleen nog bij naam iets te zeggen hebben maar dat anderen in hun plaats daarover beslissen.

Ik heb U ook een concreet voorbeeld gegeven van Willebroek, Mijneer de Minister, ik heb gewezen op het incident van Ieper, maar ik heb ook daar geen antwoord op gekregen. Ik heb eveneens gewezen op het probleem van de rechter-Scheldeoever en ook daar geen repliek over vernomen. Ik neem aan dat U al die zaken niet kunt behandelen, maar wij hadden gehoopt dat U over bepaalde concrete gevallen toch eens als Minister de moed zou hebben uw duidelijke afkeuring te laten blijken.

Een lid van het Parlement kan aangevallen worden in de Raad van Beheer van de B.R.T. en men kan in de Raad van Beheer betwisten wat hij in een zitting gezegd heeft. Ik weet niet waar de parlementair de plaats en de gelegenheid heeft, tenzij hier in de Cultuurraad, om daarop te antwoorden. Ik neem dan ook deze gelegenheid te baat om dat te doen. Ik zal dan ook punt na punt hernemen.

Ik zou ook graag de aanwezigheden gekend hebben op de Beheerraadszitting. Een socialistisch lid van de Raad van Beheer is inderdaad nog altijd niet vervangen, een tweede socialistisch lid was met verlof en het derde lid.. .

De **heer De Croo**. — Het laatste...

De heer Geldolf. — Inderdaad het laatste, Mijnheer

De Croo, met het derde lid heb ik geen contact kunnen hebben, zodat ik ook nu nog niet weet of hij aanwezig was en of hij akkoord was met de beslissing.

Ik geloof wanneer men een beslissing wereldkundig maakt, men dat daar dan ook moet bij zeggen.

Wat nu de grond van de zaak betreft — en hier moet ik schuld bekennen — het antecedent met de journalist had geen betrekking op de schoolradio, maar op de school-TV. Of dat nu de zaak vereenvoudigt, geloof ik niet, wel integendeel, het kan alleen de zaak maar erger maken omdat de TV een medium is dat meer mensen bereikt dan de radio en de aangebrachte schade dus groter is.

Dan betwist men in de Raad van Beheer dat het wel geacteerd werd dat de journalist in kwestie op eenzijdige wijze is **tewerk** gegaan.

Ik kan niets anders doen dan zeggen dat de tekst van de beslissing van de Raad van Beheer duidelijk is: ten overstaan van de uitzending van de school-TV heeft men eenzijdigheid in de wijze van voorstellen vastgesteld, maar zo zegt men verder: dit werd dan daarna geneutraliseerd door andere uitzendingen.

Maar het feit dat die eenzijdigheid wordt geneutraliseerd door andere uitzendingen neemt niet weg dat de man in kwestie als dusdanig zijn eenzijdigheid in een probleem heeft getoond. Die andere uitzendingen waren niet van hem maar van anderen.

In tweede instantie zegt men dat er een protest was van een Joodse studentenvereniging, en ik heb dat protest zelfs niet teruggevonden, wel een klacht van het Belgisch-Israëlitisch Weekblad. In het dossier heb ik ook twee brieven teruggevonden, de ene van de ondervoorzitter van de Raad van Beheer van de B.R.T., en ook brieven van een ander lid van de Raad van Beheer die in feite hun verontschuldigingen aanbieden aan de hoofdredacteur van het Belgisch-Israëlitisch Weekblad om het incident dat zich toen in 1969 heeft voorgedaan.

In tweede orde geeft men wel degelijk toe dat de zaak niet in orde was. U weet dat voor de schooltelevisie dezelfde programma's verscheidene malen worden uitgezonden. Men geeft toe dat men, bij een tweede uitzending, bepaalde kwetsende dingen heeft weggelaten. Dat staat er uitdrukkelijk in.

En dan heeft men een ontdekking gedaan die ik onmogelijk kan verklaren. Wanneer men van de B.R.T. teksten vraagt van enkele maanden terug, dan is het antwoord onveranderlijk dat die band uitgewist is, want dat men niet alles kan bewaren. Maar een verklaring die in de loop van april 1970 werd gedaan, wordt wel teruggevonden en men stelt vast dat ze niet klopt met hetgeen ik daarover in het Parlement heb gezegd. Op 30 april 1970 heb ik in het Parlement eerst een vraag gesteld aan U, Mijnheer de Minister van Nederlandse Cultuur, en aan de Minister van Verkeerswezen. Die vraag had betrekking op de beweringen van Palestijnse verzetsleiders tijdens de radio-uitzending „Actueel”. Er was nog een tweede vraag, die hier niets mee te maken heeft,

maar het essentiële van mijn vraag was dat „tijdens de betrokken radio-uitzending een aantal zogenaamde verzetsleiders van de Palestijnse organisaties langdurig aan het woord kwamen en dat één onder hen als verantwoording gaf voor de bomaanslagen op vliegtuigen en vliegvelden ook in Europa, dat alle „El Al”-vliegtuigen, van waar ze ook vertrekken, wapens leveren aan Israël”.

Een dergelijke in de ether uitgezonden verklaring is, zegden we, van die aard dat ze ernstig wantrouwen in publieke opinie kan veroorzaken tegenover de Staat Israël en tegenover de betrokken maatschappij. „Kunnen de Heren Ministers mij derhalve mededelen, ten eerste, of deze beweringen op enige grond berusten?” zo vervolgden we. De Minister van Verkeerswezen heeft dan een zeer kort antwoord gegeven: „Het opladen van wapens en munitie in de Belgische luchthavens geschiedt steeds onder dekking van een exportvergunning, van een toelating die door de bevoegde diensten van Buitenlandse Zaken wordt verleend, volgens principes die in het Parlement reeds werden uiteengezet door mijn Collega, de heer Harmel”.

En dan hebt U geantwoord, wat dit deel van het onderwerp betreft: „Wat de eerste vraag betreft, wens ik te stellen dat het mij normaal lijkt dat in een dergelijk programma de woordvoerders van een of andere strekking vrij hun mening kunnen uiten. Het is niet mijn taak de gegrondheid van dergelijke beweringen te ontkennen of te bevestigen. Voor zover zij feiten zouden betreffen die vallen onder het toezicht van de Belgische overheid, kan ik alleen maar aanstippen dat de politieke controle inzake wapenhandel tot de bevoegdheid van mijn Collega van Buitenlandse Zaken behoort”.

Daar ik dus geen antwoord heb gekregen van de Minister van Verkeerswezen over de grond van de zaak, noch een antwoord van U, heb ik mij gepermitteerd, op 19 mei 1970, een vraag te stellen aan de Minister van Buitenlandse Zaken. Dat was een interpellatie, en ook nog andere leden zijn in het debat tussengekomen. Ik excuseer mij bij de Voorzitter van onze Vergadering dat ik het citaat van Minister Harmel in het Frans moet voorlezen, om geen verkeerde wending aan een tekst te geven.

De heer De Croo. — Dat kan een Minister, maar dat moogt U niet doen.

De heer Geldolf. — Minister Harmel spreekt nu door mijn mond, Mijnheer De Croo. Ik lees: „Il ne peut y avoir de survol de notre territoire par des avions qui transporteraient des armes sans que l'État ou la compagnie auxquels appartiennent ces avions en demandent l'autorisation. Dans cette hypothèse mon collègue des Communications veille à l'application de l'article en question. De plus, si pareille surveillance soulevait un **problème** politique, il m'en informerait. Je m'exprime au conditionnel car je n'ai pas eu à faire face à pareil cas en ce qui

concerne la compagnie visée par l'honorable membre “.

Ook in het tweede geval geeft hij aan dat er van dergelijke feiten nooit sprake is geweest.

Als men nu in 1972 ontdekt dat iets waarop drie Ministers in 1970 hebben geantwoord een tekst zou geweest zijn die niet is uitgezonden, moet ik toch aan de ernst van deze bewering twijfelen. Waarom hebben Uzelf, de heren Bertrand en Harmel dan geantwoord op het citaat dat ik naar voren had gebracht en zogezegd nooit door de B.R.T. zou zijn uitgezonden?

Daarmee meen ik afdoende bewezen te hebben dat die beweringen — die beschuldiging zoals werd gezegd — gegrond waren. Ikzelf aanzie het niet als een beschuldiging en vraag tegen niemand sancties. Ik zou alleen maar willen dat in de toekomst een meer normale werkwijze zou gebruikt worden.

Wat de uitzending zelf betrof, werd erop gewezen dat zij in haar geheel moet worden gezien. Ik weet dat tevoren andere zaken werden gezegd en dat daarna over de vlieghaven van Rome werd gesproken. Maar was het wel het juiste moment om na die dramatische gebeurtenissen te Lod iemand aan het woord te laten — rechtstreeks of onrechtstreeks — met name Georges Habas die op 8 juni 1970 aan de correspondent van *Life* volgende verklaringen aflegde „ To kill a Jew far from the battleground has more of an effect than killing a hundred of them in battle, it attracts more attention “.

„Een Jood doden ver van het slagveld heeft meer effect dan er honderd te doden op slagveld, want het trekt meer de aandacht”.

Ik herhaal de vraag of het moment wel juist gekozen was om een man, die vroeger dergelijke verklaring aflegde, aan bod te laten komen. Vanzelfsprekend is het ook een probleem dat de Minister van Buitenlandse Zaken interesseert, als men vanuit de B.R.T., bijna regelmatig contact kan hebben met het hoofdkwartier van de Palestijnse verzetsorganisatie in Beiroet. Ik weet dat zulks niets meer te maken heeft met de B.R.T. of met cultuur, wellicht veeleer met spionage. (*Protest op verschillende banken*)

De heer De Croo. — Spionage valt buiten de cultuurbevoegdheid.

De heer Geldolf. — Een reden temeer om er dan in het Parlement over te spreken. (*Applaus bij de B.S. P.*)

De Voorzitter. — De heer Van Geyt heeft het woord.

De heer Van Geyt (op het spreekgestoelte). — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, Dames en Heren, in mijn tussenkomst tijdens het algemeen debat over het cultuurbeleid had ik een paar beschouwingen over de B.R.T. naar voren gebracht.

Bijgevolg oordeelde ik daarop niet te moeten terugkomen tijdens de discussie over radio en televisie. Ik had aan de Minister twee precieze vragen gesteld, maar kreeg daarop tijdens zijn uiteenzetting geen antwoord. Ik herhaal deze vragen:

Ten eerste, of de heer Minister de programmaraad, die hij bij de B.R.T. wil oprichten **vóór** het veranderen van het statuut, zal samenstellen mits het in acht nemen van de beginselen van het cultuurpact? Ten tweede, of de heer Minister niet meent dat vandaag, gezien de aanwezigheid van een communist in de Cultuurraad, opnieuw een plaats moet worden geruimd voor de communistische partij in de Vrije Tribune van de B.R.T.?

Ik dring aan opdat de heer Minister deze beide vragen zou beantwoorden.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De Voorzitter. — Dames en Heren, gezien het gevordeerde uur stel ik voor vandaag geen stemmingen meer te houden.

De heer De Croo. — Mijnheer de Voorzitter, mag ik suggereren dat eventuele stemmingen na 17 uur voortaan op de uitnodiging voor de openbare vergaderingen van de Cultuurraad zouden worden aangekondigd? Dat gebeurt ook zo in de Kamer. Zonder evenwel naar enige prioriteit voor de ene of de andere Vergadering te willen verwijzen, durf ik dit voorstel bij u aanbevelen.

De Voorzitter. — Ik had gehoopt dat deze bespreking vóór 17 uur zou beëindigd zijn. Daarom werden er nog stemmingen in uitzicht gesteld.

HERVORMING VAN HET STATUUT VAN DE B.R.T.

— VOORTZETTING VAN DE BESPREKING

De Voorzitter. — Dames en Heren, wij hervatten de bespreking met betrekking tot de wijziging van de Omroepwet van 1960.

De heer Ramaekers heeft het woord.

De heer Ramaekers (op het spreekgestoelte). — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, ik meen dat inderdaad dit debat nuttig was en dat wij zo samen gans de stof van de B.R.T. hebben kunnen doornemen. Dit debat is zeker een goede voorbereiding van de bespreking inzake het nieuw decreet dat toch tot stand moet komen.

Ik kan U zeggen, zoals de heer **Geldolf** het daarnet heeft gedaan, dat er in grote lijnen een akkoord bestaat over uw zienswijze. Alleen zou ik een paar punten opnieuw willen naar voren brengen.

U hebt gezegd dat de zwakte van de **B.R.T.-programma's** enigszins kan worden verklaard door het

cultuurpeil van onze bevolking. U hebt gezegd dat amper 50% van de Vlaamse bevolking de lagere school heeft gevolgd. U hebt gewezen op het feit dat wanneer het peil van de programma's zou stijgen, het Vlaamse volk zeer gemakkelijk naar de buitenlandse zenders zou overschakelen.

Mijnheer de Minister, ik heb de indruk dat wij op dat vlak mekaar niet goed hebben begrepen. Naar mijn mening bestaat de kunst van een goede **radio-** of van een goede TV-uitzending erin zeer moeilijke of zeer zware stof zodanig naar voren te brengen dat het een goede vulgarisatie wordt en dat de mensen die uitzendingen gemakkelijk kunnen volgen.

Een uitzending met inhoud moet niet noodzakelijkerwijze een vervelende uitzending zijn. Het is zeer opvallend dat inderdaad vele van onze Vlaamse mensen bij voorbeeld de uitzendingen van Nederland I en Nederland II volgen en daar programma's te horen en te zien krijgen waarvan het peil veel hoger ligt. Doch door de wijze waarop deze uitzendingen zijn bewerkt, worden zij door de mensen aanvaard.

De onderzoeken van de B.R.T. zijn zeer gevaarlijk. Als men zich daar moet naar richten, is het natuurlijk een droevige zaak, want dan zou men best de hele dag voetballen! Op dit punt kan ik U niet helemaal volgen.

Een tweede probleem betreft de objectiviteit. Ik ga akkoord met de voorstellen die U doet inzake het vestigen van een Ereraad, maar ik zou er toch iets willen aan toevoegen.

U verwijst naar de bevoegdheid die moet blijven bestaan van de Directeur-generaal en van de Raad van Beheer. Ik weet niet of ik U goed heb begrepen. Is het zo dat wanneer een journalist moeilijkheden krijgt, hij voor die Ereraad, waarbij ook **andere** journalisten aanwezig zijn, moet verschijnen? **Op** de samenstelling van die Ereraad kan men ook discussiëren. Wanneer die Raad zich uitspreekt en de journalist fout verklaart, kan het zo zijn dat de Raad van Beheer en de Directeur-generaal kunnen beslissen dat een sanctie dient getroffen. Maar het moet ook zo zijn dat wanneer de uitspraak negatief uitvalt, omdat er geen fout werd begaan men aan de Raad van Beheer niet het recht mag geven toch een sanctie te treffen.

Op dat gebied moeten wij tot een akkoord komen. Wanneer wij een bescherming zoeken, moet zij goed afgetekend worden. Daar kom ik straks nog op terug. Wij moeten het samen met de journalisten bespreken en een oplossing trachten te vinden. Zij kunnen niet een ambtenarenstatuut hebben en tegelijkertijd de volledige vrijheid als journalist van de geschreven pers. Het is een illusie dat een journalist van de geschreven pers de volledige vrijheid zou hebben te schrijven wat hij wil en wanneer hij wil. (*Instemmend gebaar van de Minister van Nederlandse Cultuur*)

Inzake de Raad van Beheer, en hier spreek ik in mijn persoonlijke naam, bedoel ik het volgende.

Mijn ondervinding in de Raad van Beheer van de B.R.T. heeft mij geleerd dat men dit grote huis niet ernstig kan beheren als men daar niet iedere dag komt en iedere dag aanwezig is. Ik meen dat wij daar misschien zouden moeten gaan naar een soort van kleiner directorium waarvan de leden die er deel van uitmaken onder mekaar de verantwoordelijkheden zouden verdelen, dat iemand zou verantwoordelijk zijn voor de TV, iemand anders voor de radio enz. De verantwoordelijkheden kunnen ingedeeld worden, zodanig dat er een zekere collegialiteit zou bestaan in het nemen van de beslissingen, waardoor men respect zou krijgen voor de verschillende tendensen die er aanwezig zijn. Dan kan men overtuigd zijn dat er geen extreme maatregelen zullen genomen worden omdat ze tegenover collega's staan. In een bestuur waar men samen zit met twee of drie partijen, moet men samen tot een akkoord komen en samen de zaken beheren. Ik **ge-** geloof dat wij in die zin een vorm moeten zoeken. U hebt gezegd dat een Vaste Commissie deze rol zou kunnen vervullen, maar laat degenen die er deel van uitmaken dan full-time zijn. Ik geloof dat het noodzakelijk is; het huis is groot en de verantwoordelijkheden zijn eveneens groot om dit als bijzaak te beschouwen.

Een woord nu over de tussenkomst van de heer Calewaert inzake de privatisering. U zou moeten informeren naar het percentage „gebruik” van al onze studio's en van al wat aan werktuigen aanwezig is in radio- en televisie. En zeker nu dat wij het einde naderen van die grote gebouwen. Men moet toch ernstig blijven. In een klein land zoals België met 9 miljoen inwoners permitteren wij ons tweemaal een grandiose studio te hebben voor de B.R.T. en de R.T.B., waar in Nederland voor dezelfde zaken er slechts één studio bestaat.

Ik heb geweten dat er studio's waren die nog niet voor 50% gebruikt werden, maar men ging toch bij de private firma's opnamen verrichten.

Ik denk, Mijnheer de Minister, dat hieraan een einde moet worden gesteld.

Wanneer men in de gebouwen alles voorziet voor decor, en hiervoor mensen aanwerft, gaat men niet-tegenstaande dat toch in het privaat decors laten bouwen. Voor mij persoonlijk mag dit gebeuren, want ik denk dat daar waar het creatief werk betreft, men niet met mensen moet blijven handelen die daar voor hun leven lang zitten. Er moet nieuw bloed komen in dit vak.

Wat nu de tele-distributie betreft, en het uitzenden van eigen programma's door de gemeenten.

Ik geloof niet dat tele-distributie moet dienen om op het vlak van de gemeenten, de burgemeester bestendig op het scherm te zien komen, maar wel om bepaalde mededelingen te doen aan de bevolking. Men zoekt naar contact met de bevolking en dit is dan toch een ideaal middel.

De heer De **Croo**. — Er schuilt daar toch een gevaar

in. Veronderstel dat via de tele-distributie een burgemeester aan de bevolking een mededeling wil doen — en geloof mij, burgemeesters zullen steeds wel de gelegenheid vinden om dergelijke mededelingen belangrijk of noodzakelijk te achten — dan zou toch aan een beantwoordingssysteem moeten gedacht worden.

De heer Ramaekers. — Maar er zijn nu toch ook gemeenten die maandelijks een informatieblad uitgeven, waar van alles in vermeld staat. Als het kon gebeuren langs de televisie, zou toch ook het doel bereikt zijn.

En waarom zou bijvoorbeeld de gemeente niet toelaten in gesloten circuit in haar scholen bepaalde educatieve programma's uit te zenden? Dit is een feit dat te discussiëren valt, zoals ook te discussiëren is of reclame op het TV-scherm mag komen.

(Onderbreking van de heer De Croo)

De heer Ramaekers. — Ik zal daar nu niet meer op antwoorden, maar wel bij gelegenheid; het is nu zo laat en ik zou mij willen beperken tot nog enkele punten.

De meesten onder ons bezitten een TV-toestel dat zes posten bezit, die reclame uitgeven.

Wat is nu tele-distributie? De mensen denken : ik moet maar mijn stopcontact wijzigen en dan krijg ik tele-distributie en op dat ogenblik zal ik geen reclame meer zien.

Ik geef dit ter overweging; want dit is de realiteit. Op dit ogenblik zijn er in de meeste huisgezinnen TV-toestellen met zes posten die reclame uitgeven. Maar dat zijn toch feiten en realiteiten. Op dit ogenblik kan men in de meeste huisgezinnen op zes posten afstemmen met reclame van buitenlandse zenders.

Ik geloof dat wij dat in overweging moeten nemen en ik meen werkelijk, wanneer men kijkt hoe het in Nederland is opgevat en hoe men daar behoorlijke maatregelen heeft genomen om dat binnen de perken te houden, hoe men ook de reglementering van de esthetiek van die reclame heeft uitgebouwd, dat dáár toch nog goed moet worden over nagedacht alvorens wij dit volledig zouden uitschakelen.

De heer Grootjans. — Mag ik U even onderbreken? Die argumentatie wordt voortdurend opgehaald in verband met de reclame van buiten ons land. Maar hetzelfde doet zich al jaren voor inzake radio. Iedereen kan via zijn radio posten opvangen van buiten onze grenzen die reclame doorzenden. De radiodistributie geeft ook uitzendingen door van het buitenland waar men reclame kan beluisteren. Bewijst dat nu dat wij reclame in onze eigen B.R.T. moeten invoeren? Dat zou niemand durven zeggen. En toch begint men daar telkens opnieuw over in verband met de televisie. Dát is iets dat niet logisch is.

De heer Ramaekers. — Het is niet logisch dat op dit ogenblik firma's, nijverheden in ons land reclame kunnen voeren — zij doen het — en dat de Belgische Staat daarvoor geen centiem aan inkomsten heeft. **Dát** is ook de werkelijkheid.

Nu is het ook zo, en ik zou er willen op wijzen, dat op het economisch vlak er zich **dáár** ook een probleem begint te stellen. Langs die zenders waar men reclame voert, wordt van uit het buitenland concurrentie aangedaan aan Belgische produkten door vervaardigers van gelijkaardige produkten. Zij voeren hun reclame vanuit Nederland en Duitsland en zij komt onze huisgezinnen binnen zonder dat het hun in België een cent kost.

Ik weet dat **dáár** ook andere problemen aan verbonden zijn, ik wil daar echter niet verder op ingaan. Ik denk in het bijzonder aan de pers. Het is vanzelfsprekend wanneer ik hier die persoonlijke mening naar voren breng, dat dit voor mij niet zou gaan zonder dat men in België dan ook de maatregelen zou hebben genomen om daarin de geschreven pers haar deel te geven en na te gaan hoe dat zou moeten gebeuren.

De heer De Croo. — U weet dat men dat in Nederland geprobeerd heeft. Ook voor de pers. Het is een fiasco geworden.

De heer Ramaekers. — Akkoord, maar dan moeten wij nagaan welke les wij daaruit kunnen trekken, en wat we moeten doen om dit fiasco te vermijden.

De Voorzitter. — De Minister van Nederlandse Cultuur heeft het woord.

De heer Van Mechelen (Minister van Nederlandse Cultuur) *(op het spreekgestoelte)*. — Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren, ik zal werkelijk zeer kort zijn, maar ik moet vooraf tegenover de heer Van Geyt iets goedmaken. Het is inderdaad zo dat wij waren afgesproken dat U, Mijnheer Van Geyt, niet meer zou tussenkomen op 16 mei tijdens het debat van de B.R.T., omdat U een maand daarvoren was tussengekomen hier in het algemeen debat.

Er zijn daar twee concrete vragen gesteld. Ik ga op allebei zeer concreet antwoorden.

Het eerste punt betreft de algemene programmaraad die tot stand zou komen. Ik heb het gevoelen, na deze debatten hier te hebben gevolgd, dat wij betrekkelijk spoedig tot een akkoord over het decreet kunnen geraken. Het zou dan misschien niet nuttig zijn om voor een periode van, laten we zeggen vier, vijf of zes maand, inspanningen te doen voor die programmaraad. Ik zou de oprichting van deze raad liever ineens voorzien in het decreet.

Het tweede punt betreft de vertegenwoordiging van de communistische partij in de politieke tribune. Ik kan U mededelen dat de Beheerraad hierover akkoord is en nog dit jaar een aanpassing van het Reglement zal uitwerken. Dus op beide gebieden verkrijgt U voldoening.

Ik zou op de tussenkomsten van de heren **Geldolf** en Ramaekers niet te lang willen antwoorden. Ik moet hen persoonlijk danken dat zij in mijn antwoord iets positiefs hebben gevonden en gezegd hebben dat er punten van overeenstemming zijn; ik geloof inderdaad dat wij dat zullen kunnen concretiseren. Ik heb getracht te onderstrepen wat ons gemeenschappelijk is.

De heer De Croo. — In wat?

De heer Van Mechelen (Minister van Nederlandse Cultuur). — In de verschillende voorstellen ten aanzien van de wijziging van de huidige wetgeving, zoals U zeer goed weet. U schijnt dat vergeten te zijn.

Wat betreft de concrete voorbeelden waarover de heer **Geldolf** het had, daar heb ik inderdaad bewust niet op willen ingaan, omdat ik dacht dat het eigenlijk beter was te trachten hier iets te schetsen, waarover wij wellicht akkoord zouden gaan, dan betrekkelijk belangrijke punten die sommige mensen geërgerd hebben, en nog zullen ergeren, hier naar voren te brengen.

Er zit in mijn hoofd nog **één** probleem: dit van Ieper, omdat ik daarover ondervraagd ben door de heer Bode, en dit nog maar enkele weken geleden.

Ik kan hem slechts antwoorden, tot zijn groot ongenoegen, dat deze mensen hun best hebben gedaan. Hij gelooft dat niet. Hij denkt dat ik fout ben in mijn antwoord.

Het is moeilijk over een uitzending die men zelf in beeld niet heeft gezien te oordelen of als scheidsrechter op te treden.

Indien het mij enigszins mogelijk is mijn eigen mening te vertolken, niet aan de hand van **één** door de Beheerraad overgemaakt papier, en ook niet steunende op de inlichtingen van de heer Bode, moet ik herhalen dat ik denk dat de journalisten in kwestie hun best hebben gedaan.

Op de argumentatie van de heer Vanderpoorten wil ik antwoorden dat het mijn bedoeling niet was te zeggen dat, vermits de meerderheid van de volwassenen in België slechts lager onderwijs hebben genoten, de televisie alleen voetbaluitzendingen en dergelijke moet geven. Ik wou daarmee zeggen dat men met dit feit rekening moet houden en de programma's met omzichtigheid moet opstellen willen wij dat de TV-kijkers in België geen vooroordeel krijgen tegen onze uitzendingen.

Ik ben ook zeer blij dat U over de Ereraad hebt gesproken, met positieve instemming. Ik ben het met U eens dat sancties alleen kunnen getroffen worden indien de Ereraad meent dat er een deontologische fout is geweest. Naar mijn mening moet men een onderscheid maken tussen de deontologie en het disciplinair optreden bijvoorbeeld in geval van niet gerechtvaardigde afwezigheid.

Ik stel voor dat wij de andere problemen die U hebt behandeld: het directorium, de privatisering, en andere, in onze Commissie zouden onderzoeken bij

de bespreking van het ontwerp van decreet. Hier ook zullen verschillende strekkingen naar voren komen. Men moet ze de kans geven om zich te uiten. Dit moet ook het geval zijn voor de directie-generaal. Ook moet men de gelegenheid geven aan degenen die ze nog niet kennen, om de installaties van de B.R.T. te bezoeken.

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De Voorzitter. — Dames en Heren, aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Kuijpers tot de heren Ministers van Posterijen, Telegrafie en Telefonie en van Nederlandse Cultuur, over de verwarde toestand die heerst bij het tot stand brengen van de teledistributie of kabeltelevisie.

De heer Kuijpers wenst dat het debat zou worden uitgesteld.

(*Instemming*)

VRAAG OM UITLEG VAN DE HEER MONARD TOT DE HEER STAATSSECRETARIS VOOR BEGROTING OVER DE BLOKKERING VAN DE TOELAGEN MN HET JEUGDWERK VOOR HET WERKINGSJAAR 1970 EN DE LAATTIJDIGE UITBETALING VAN TOELAGEN IN HET ALGEMEEN

De Voorzitter. — Dames en Heren, aan de orde is de vraag van de heer Monard tot de Staatssecretaris voor Begroting over de blokkering van de toelagen aan het jeugdwerk voor het werkingsjaar 1970 en de laattijdige uitbetaling van toelagen in het algemeen. De heer Monard heeft het woord.

De heer Monard (*op het spreekgestoelte*). — Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren, ik zal in dit debat zeer bondig zijn. Ik wil de problemen die zich door de blokkering van de toelagen stellen voor een aantal jeugdorganisaties, die het reeds zeer moeilijk hebben, even belichten.

Inderdaad, de toelagen aan jeugdwerken die slaan op de werking van het jaar 1970 zijn in grote mate nog niet uitbetaald. Het gaat hier om klassieke jeugdorganisaties, om jeugdtehuizen. — Is het misschien omdat men weet dat jeugdtehuizen financiële moeilijkheden hebben dat de Kabinetraad reeds voorgesteld heeft onze jeugd van 16 tot 18 jaar aan de commerciële inrichtingen over te leveren? — Het gaat ook over jeugdateliers, **kader**-vorming enz.

Volgens onze inlichtingen zijn deze bundels verschillende maanden geblokkeerd op het departement

van Begroting. Nochtans zou het departement van Begroting daar geen bijzonder zwaar werk aan hebben. Ik meen dat het all-round excuus van de regeringscrisis hier geen afdoende verklaring kan bieden.

Deze situatie is voor het jeugdwerk wel bijzonder pijnlijk. We weten allen dat jeugdorganisaties over geen grote reserves beschikken. Hun onkosten en hun wedden lopen nochtans door, of zouden tenminste moeten doorlopen. Het gaat dus over de werkingskosten voor het jaar 1970. Heel wat organisaties hebben op dit ogenblik een beroep moeten doen op kredietopeningen op korte termijn, tegen hoge interest. Hopelijk zal dit volstaan. Bepaalde organisaties lopen daarbij echter een weigering op en kunnen bepaalde uitbetalingen niet meer doen. We weten allen dat een groot aantal jeugdorganisaties vallen of staan met die overheidstoelagen.

Van die schamele 80 miljoen frank die aan onze jeugdwerken in Vlaanderen worden besteed — de toestand is de jongste jaren wat verbeterd, Mijnheer de Minister, — zijn er op dit ogenblik 50 miljoen, ruim 2 jaar na de werking en na gedane kosten, niet uitbetaald. Dit lijkt deze jonge mensen toch wel eigenaardig, wanneer ze tegelijkertijd moeten vaststellen dat laattijdige betalingen aan het Rijk, na enkele weken aanleiding geven tot verwijlinteressen. Hoe verklaart U in de eerste plaats deze situatie en hoe kan zij in de toekomst worden voorkomen? Ik wil mij dan ook even richten tot de Minister van Nederlandse Cultuur en tot de Staatssecretaris voor Begroting. Welke maatregelen zullen worden getroffen om de uitbetalingen te verrichten nog **vóór** de grote vakantie, zodat deze organisaties niet tot september of oktober moeten wachten om betaald te worden. Het risico is inderdaad groot dat, in het huidige tempo, dit tot oktober zal duren.

Zullen de organisaties worden vergoed voor de buitengewone uitgaven die zij ingevolge hun kredietaanvragen hebben moeten doen?

Een vraag die niet onmiddellijk samenhangt met de huidige moeilijkheden maar die verder gaat is de volgende. Op dit ogenblik is de situatie zo dat de toelagen voor het werkingsjaar 1970 pas begin 1972, met de kredieten van het jaar 1971, worden uitbetaald. Dat is erg voor de bestaande organisaties maar nog veel erger voor de nieuwe organisaties. In het huidige reglement moeten de nieuwe organisaties een wachttijd van 2 jaar doormaken eer zij op subsidies aanspraak kunnen maken. Dit betekent dat de organisaties die in 1968 met hun werking zijn gestart, in 1972 voor de eerste maal toelagen zullen ontvangen.

Indien ik mij vergis, zal ik dit met vreugde vernemen. Het is toch tekenend dat juist in een sector waar nieuwe initiatieven en experimenten absoluut zijn vereist, namelijk de jeugdsector, dat daar nieuwe initiatieven vrijwel uitgesloten zijn en dat deze reeds lang ter ziele zijn gegaan op het ogenblik dat de overheidsgelden worden uitgekeerd.

Kan hierin verandering komen? Is het mogelijk dat toelagen voor een bepaald werkingsjaar ook met kredieten van dat jaar worden uitbetaald? Is het mogelijk dat toelagen, slaande op de werking van het jaar 1973, met kredieten uit de begroting van 1973 en bijgevolg in het begin van 1974 worden uitbetaald?

Ik kan aannemen dat diegene die in de Regering verantwoordelijk is voor de begroting daarbij, ten minste figuurlijk, zijn handen in de lucht gaat steken en gaat denken aan het overgangsjaar dat daarbij zou vereist zijn en waarin dan wel dubbele kredieten zouden gevraagd zijn.

Ik begrijp deze moeilijkheid maar toch vraag ik me af of het niet mogelijk is dat wij geleidelijk daartoe overgaan. Ik kan ook de vraag splitsen, namelijk, is het volgens de Staatssecretaris, ten eerste, wenselijk en, ten tweede, mogelijk geleidelijk over te schakelen naar deze formule, te beginnen met de jeugdsector, waar de huidige regeling de grootste problemen stelt?

Zijn er plannen in die richting of ziet U iets in het systeem van voorschotten waarbij ten minste reeds een deel van deze toelagen het jaar na de werking zou worden uitbetaald?

Mijnheer de Staatssecretaris, ik dank U bij voorbaat voor de inspanningen die U zult doen om het jeugdwerk, dat het al niet gemakkelijk heeft, dan toch niet langer meer op geld te laten wachten en om in de toekomst naar meer efficiënte methodes uit te zien.

De **Voorzitter**. — De Staatssecretaris voor Begroting, toegevoegd aan de Vice-Eerste Minister, heeft het woord.

De heer F. Van Acker (Staatssecretaris voor Begroting) (*op het spreekgestoelte*). — Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren, de vertraging die werd opgelopen in de controle op het vereffenen aan jeugdbewegingen en jeugdclubs van toelagen die niet door reglementaire beschikkingen worden geregeld, controle die voorgeschreven wordt door het koninklijk besluit van 6 oktober 1961, werd in de eerste plaats veroorzaakt door het laattijdig indienen van een groot aantal van de voorstellen.

Een andere oorzaak van deze vertraging was de regeringscrisis. Behalve de gebruikelijke storingen die uit een dergelijke gebeurtenis voortspruiten, werd de toestand nog bemoeilijkt door het feit dat de bevoegdheden van de Staatssecretarissen moesten worden bepaald. Daarenboven viel de regeringscrisis samen met de jaarwisseling, zodat een speciale procedure moest worden toegepast om het gebruik in 1972 van kredieten van de gewone begroting 1971 mogelijk te maken.

Op de voorstellen die reeds in 1971 het voorwerp hadden uitgemaakt van een **pr. vpiële** beslissing, maar die voor het einde van het laar niet door een toekenningsbesluit konden worden bekrachtigd,

moest namelijk de bepaling van het koninklijk besluit van 1 juli 1964, artikel 8, paragraaf 2, worden toegepast.

Op het huidige ogenblik is, wat mijn diensten betreft, de toestand bijna normaal geworden.

Wat nu de door het geachte Lid gewenste acceleratie van de vereffeningsprocedure inzake toelagen betreft, wil ik er hem attent op maken dat het in feite behoort aan de belanghebbende Minister om ter zake een initiatief te nemen.

In dit verband ben ik nochtans van oordeel dat het niet onontbeerlijk is, dubbele kredieten te voorzien gedurende een overgangsjaar om een zekere versnelling in de uitbetalingen te verzekeren. Zonder te spreken van het inachtnemen van de termijnen die gelden voor het opmaken en het neerleggen van de begrotingen, zouden er al tastbare resultaten worden bereikt indien de procedure voor het gebruik van de bestaande kredieten reeds in het begin van het jaar of toch zo spoedig mogelijk in de loop van het jaar zou worden ingezet. Daarenboven zou een betere medewerking van de toelagetrekkende organismen, namelijk door een vlugge indiening van hun rekeningen en programma's, bijdragen tot een snellere uitbetaling van de hen toegekende sommen.

De heer Monard. — Ik zal niet meer terugkomen op de vertraging die er geweest is, alhoewel ik toch niet begrijp dat de afhandeling op het departement van Begroting vier maanden in beslag moet nemen.

Verder geloof ik toch dat het voorstel dat U doet reeds positief is, maar dat het toch maar voor gevolg kan hebben dat toelagen die nu gewoonlijk twee jaar nadien, dat wil zeggen in maart, worden uitgekeerd, misschien twee maanden vroeger kunnen uitgekeerd worden.

U zou dus voorstellen dat de toelagen voor het werkingsjaar 1973 toch nog zouden uitbetaald worden met kredieten van de begroting 1974

De **heer F. Van Acker** (Staatssecretaris voor Begroting). — De eerste vereiste is dat de begrotingen tijdig worden neergelegd want dat is de grote oor-

zaak van de vertraging van het uitbetalen van toelagen. Een tweede vereiste is dat de procedures voor het toekennen ervan spoediger worden ingezet. Dan pas zal het mogelijk zijn hetzelfde jaar de kredieten te gebruiken die worden toegekend.

De heer Monard. — Dat is niet afhankelijk van de administratie . . .

De **Voorzitter.** — Mijne Heren, er mag hier geen woordenwisseling zijn, het gaat hem enkel over vragen en antwoorden.

Het incident is gesloten.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

Dan wil ik U nog een woordje zeggen in verband met de regeling van de toekomstige werkzaamheden van de Raad.

De volgende vergadering van de Raad zal, volgens de wens van het Bureau, eind juni plaatshebben. Ik heb dienaangaande reeds overleg gepleegd met de heren Voorzitters van Kamer en Senaat en hoop tot een gunstige regeling te komen.

Tijdens die vergadering zal de behandeling van de begroting van Nederlandse Cultuur aan de orde zijn, alsmede zo mogelijk andere cultuurbegrotingen of in commissie afgehandelde voorstellen van decreet.

Het Bureau stelt U derhalve voor hem de zorg voor het bepalen van precieze dag en uur alsmede van de definitieve agenda over te laten. (*Instemming*)

— De zitting wordt gesloten te 17 u. 55.

De vergadering gaat tot nadere bijeenroeping uiteen.

VRAGEN

Schriftelijke vragen en antwoorden (Rgt. art. 51). Vragen werden ingediend door de heer **Vanhaegendoren**.